

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

**ORTAOKUL VE İMAM HATİP ORTAOKULU YAŞAYAN
DİLLER VE LEHÇELER DERSİ
(LAZCA; 5, 6, 7 VE 8. SINIFLAR)
ÖĞRETİM PROGRAMI**



ANKARA 2013

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı

SAYI:119	TARİH: 05/09/2013	KONU: Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Yaşayan Diller ve Lehçeler Dersi (Lazca 5, 6, 7 ve 8.Sınıf) Öğretim Programı
ÖNCEKİ KARARIN		
SAYI:	TARİH:	

Temel Eğitim Genel Müdürlüğünün 03/07/2013 tarihli ve 43769797/622.01/1612019 sayılı yazısı üzerine Kurulumuzda görüşülen, **Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulu Yaşayan Diller ve Lehçeler Dersi (Lazca 5, 6, 7 ve 8.Sınıf) Öğretim Programının**, 2013-2014 Öğretim Yılından itibaren 5'inci sınıftan başlamak ve kademeli olarak uygulanmak üzere ekli örneğine göre kabulü,

Söz konusu programa göre;

1. Ders kitabı hazırlanması,
2. Hazırlanacak taslak ders kitaplarının başvuru ve kabulüne dair tarihlerin Başkanlıkça belirlenerek duyurusunun yapılması,
3. 2013-2014 Öğretim Yılına mahsus olmak üzere, ilgili Genel Müdürlükçe hazırlanarak dağıtımı yapılacak öğretim materyallerinin kullanılması, kararlaştırıldı.

Nabi AVCI
Millî Eğitim Bakanı

Prof. Dr. Emin KARİP
Kurul Başkanı

Dr. Hüseyin ŞİRİN
ÜYE

Prof. Dr. Mehmet BAYYİĞİT
ÜYE

Doç. Dr. Hatice Duran YILDIZ
ÜYE

Abdülkadir YILMAZ
ÜYE

Prof. Dr. Cengiz ALACACI
ÜYE

İbrahim BÜKEL
ÜYE

Dr. İbrahim DEMİRCİ
ÜYE

Doç. Dr. Güray KIRPIK
ÜYE

“Öğretmenler; Cumhuriyet sizden fikri hür, irfanı hür, vicdanı hür nesiller ister.”

Mustafa Kemal ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

LAZCA HAKKINDA GENEL AÇIKLAMALAR	5
GİRİŞ.....	7
I. PROGRAMIN VİZYONU.....	9
II. PROGRAMIN YAPISI.....	9
A. Genel Amaçlar.....	9
B. Programın Kapsamı.....	10
C. Öğrenme Alanları.....	10
1. Dinleme.....	11
2. Konuşma.....	12
3. Okuma.....	13
4. Yazma.....	15
Ç. Kazanımlar.....	16
D. Açıklamalar.....	16
E. İşlevler.....	17
F. Kelime Türleri.....	17
G. Dil Bilgisi.....	17
H. Temalar ve İçerik Önerileri.....	17
III. PROGRAMIN GENEL ÖZELLİKLERİ.....	18
A. Eylem Odaklı Yaklaşım.....	18
B. Dört Dil Becerisi ve Öğrenci Merkezli Yaklaşım.....	18

C. İletişimci Dil Öğretim Yaklaşımı.....	19
Ç. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni ile Dili Kullanma İlkeleri.....	20
IV. DİL ÖĞRETİMİ İLKELERİ.....	23
V. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME.....	25
A. Geleneksel Değerlendirme Yaklaşımı.....	25
B. Performansa Dayalı Değerlendirme Yaklaşımı	26
1. Performans Görevleri	27
2. Değerlendirme Araçları.....	30
3. Ürün Dosyası (Portfolyo)	31
4. Proje	33
5. Öz Değerlendirme.....	36
C. Dil Becerilerinin Ölçülmesi.....	36
VI. ETKİNLİK ÖRNEKLERİ	42
VII. ATATÜRKÇÜLÜKLE İLGİLİ KONU VE KAZANIMLAR.....	58
VIII. LAZCA ÖĞRETİM PROGRAMLARI.....	59
A. Genel Hedefler.....	59
B. Dil Becerileri.....	59
1. Dinleme Becerisi Hedefleri.....	59
2. Konuşma Becerisi Hedefleri.....	60
3. Okuma Becerisi Hedefleri.....	61
4. Yazma Becerisi Hedefleri.....	62
C. Lazca Programlarının Sınıflara Göre Kazanımları.....	62
5. Sınıf Kazanımları.....	62
6. Sınıf Kazanımları.....	66
7. Sınıf Kazanımları.....	69
8. Sınıf Kazanımları.....	72

LAZCA HAKKINDA GENEL AÇIKLAMALAR

Dil bilimciler Lazca'yı "Güney Kafkas Dil Ailesi" içinde sınıflandırmaktadır. Bu dil ailesinde Lazca ile birlikte Megrelce, Svanca ve Gürcüce yer almaktadır. Bu diller arasında Megrelce Lazcaya en yakın dildir.

Lazcanın temel olarak iki şivesinden bahsetmek mümkündür. Bunlar Fındıklı, Arhavi, Hopa ve Borçka'da konuşulan Lazca'yı kapsayan Lazcanın doğu şivesi ve Pazar, Ardeşen ve Çamlıhemşin'de konuşulan Lazca'yı kapsayan batı şivesidir. Marmara Bölgesi'ndeki Lazlar arasında ise Lazcanın doğu şivesi hâkimdir. Lazca şiveler, farklı yörelerin birbirini anlamasını engelleyecek düzeyde birbirinden uzak değildir.

Laz alfabesi ilk olarak 1930'da İskender Chitaşı tarafından Latin harfleri temel alınarak hazırlanmıştır. Abhazya Özerk Cumhuriyeti'nde hazırlanan ve Chitaşı alfabesi denen bu alfabe ile hayat bilgisi, okuma kitabı ve matematik kitabı gibi ders materyalleri hazırlanmış ve bu materyaller ilkokullarda okutulmuştur. Günümüzde Laz alfabesi Latin harf sistemine dayalı 35 harf içeren bir alfabedir. Bu alfabe'yi oluşturan harflerin beşi ünlü otuzu ünsüzdür.

GİRİŞ

Ortaokulda okutulacak olan 5 – 8. Sınıflar Yaşayan Diller ve Lehçeler seçmeli dersi kapsamında Laz Dili için hazırlanan öğretim programları, ülkemizde konuşulan yaşayan dillerden olan Lazcanın öğretiminin niteliğini arttırmak, öğrencilerin Lazca'yı bir iletişim aracı olarak kullanarak kendi ihtiyaçlarını karşılamalarını, öğrenmeyi öğrenerek sürekli olarak ilerlemelerini ve düşünme becerilerini kullanarak problem çözebilmelerini sağlamak amacıyla hazırlanmıştır.

Program, öğrencilerin zihinsel gelişim düzeylerine uygun, bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarla ilgili kültürler arası iletişim yetilerini ve çalışma becerilerini geliştirmeye yönelik olarak düzenlenmiştir. Ayrıca programda öğrencinin dört dil becerisinin dengeli biçimde geliştirilmesi, onlara yeteneklerini keşfederek kendilerini değerlendirme fırsatı verilmesi ve özellikle kendilerini ifade etme becerilerinin geliştirilmesi hedeflenmiştir.

Program, dört temel dil becerisini (dinleme, konuşma, okuma, yazma) temel alan öğrenme alanlarından; öğrencilerde Lazca öğrenmeye yönelik bilgi, beceri ve tutum geliştirmeyi hedefleyen bilişsel, duyuşsal, psikomotor kazanımlardan ve öğretmene hitaben yazılan neyi, nasıl ve hangi içerikle öğretebileceğine yönelik açıklamalardan; bu kazanımlara ulaşmak için ve ne öğretilim sorusuna yanıt veren tema ve içerik önerilerinden; dersin etkili ve verimli olarak işlenmesi için kullanılacak yöntem ve tekniklerden oluşan öğrenme öğretme sürecinden ve kazanımların öğrenci tarafından edinilip edinilmediği edinildiyse derecesini, edinilmediyse nedenlerini belirlemek amacıyla öğretmenlere yol gösteren ölçme ve değerlendirme bölümlerinden oluşmaktadır.

5 – 8. sınıf Lazca Dersi Öğretim Programı yaklaşık 288 ders saatine göre düzenlenmiştir. İlgili düzeylerin kaç ders saatinde işleneceği aşağıda belirtilmiştir.

SINIF	DÜZEY	HAFTALIK SAAT	TOPLAM
5	A1.1	2	72
6	A1.2	2	72
7	A1.3	2	72
8	A2.1	2	72
TOPLAM		8	288

Programın hazırlanmasında, Avrupa Konseyi tarafından yabancı dil öğrenimi ve öğretimi için yabancı dil dersinin uygulanmasına dair karşılaştırılabilir standartlar getiren **“Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni”**nden yararlanılmıştır.

Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni’nde belirtilen beş dile ilişkin yeterlilik düzeyleri temel (A1-A2), bağımsız (B1-B2) ve yetkin (C1-C2) kullanıcı olarak ifade edilmiştir.

Bu doğrultuda hazırlanan 5 – 8. Sınıf Lazca Dersi Öğretim Programı ile 8. sınıfın sonunda ulaşılması hedeflenen yeterlilik düzeyi, temel dil kullanımı (A2.1) olarak belirlenmiştir.

Bu hususlar dikkate alınarak hazırlanan 5 – 8. Sınıf Lazca Dersi Öğretim Programı’nın Lazca öğretmenlerine dil öğretiminde etkin ve etkileşimli sınıf ortamları oluşturmaları, öğrencilere ise Lazca öğrenmenin kişisel, sosyal ve kültürel bakımdan gelişmeleri için gerekliliğini ve önemini benimsetme, birlikte öğrenmekten zevk alma ve kendini ifade etme becerilerini geliştirme bakımından kılavuz olacağı düşünülmektedir. Ayrıca öğrenme öğretme sürecini zenginleştirmek amacıyla dört dil becerisi için etkinlik örnekleri, ölçme ve değerlendirmeye yönelik performans görevi ve proje örnekleri de bulunmaktadır.

Lazca Dersi Öğretim Programı sarmal bir yapıya sahiptir. Bu nedenle konular üst düzeylere doğru gidildikçe basitten karmaşığa, kolaydan zora, somuttan soyuta, yakından uzağa, genişleyerek ve derinleşerek ilerleyeceğinden; programdaki açıklamalar sütununda belirtilen sınırlılıklara mutlaka uyulmalıdır.

I. PROGRAMIN VİZYONU

Lazca Dersi Öğretim Programı öğrencilerin, Lazca'yı bir iletişim aracı olarak kullanarak kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri, farklı kültürleri tanıyarak sosyal yönden kendilerini geliştirerek;

- Oyunlar aracılığı ile farklı bir dil öğrenmekten zevk alabilen,
- Bilgi, beceri ve tutum sahibi olabilen,
- Öğrendiklerini gerçek yaşam durumlarında uygulayabilen,
- Hedef dilde okuyan, yazan, konuşan ve dinleyen,
- Birlikte çalışan, paylaşan, başkalarına saygı duyan, kendisi ve başkaları için sorumluluklarının bilincine varabilen,
- Kendisi, çevresi ve dış dünyayla başarı ile sosyal sorumluluk geliştirebilen,
- Bireysel motivasyonları güçlü ve kendi yeteneklerinin farkına varabilen,
- Düşünme becerilerini kullanarak sebep sonuç ilişkileri kurabilen, karar verebilen ve problem çözebilen bireyler olarak yetişmeleri hedeflenmektedir.

II. PROGRAMIN YAPISI

Ortaokul Yaşayan Diller ve Lehçeler seçmeli dersi altında 5 – 8. sınıflar için hazırlanan Lazca Dersi Öğretim Programı aşağıdaki bölümlerden oluşmaktadır:

A. Genel Amaçlar

Yaşayan dil ve lehçeler öğretiminin amacı, Türk Millî eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak öğrencilerin;

- Yerel bir dili ve lehçeyi öğrenmeye karşı ilgisini artırmak,
- Hedef dilin yaşadığı kültürü tanımalarını sağlamak,
- Kendi değerlerini fark ederek farklı olana hoşgörü ve saygı göstermelerini sağlamak,
- Yazılı ve sözlü ürünlerle farklı dünya kültürlerini tanımalarını sağlamak,
- Kendini ifade etme, iletişim kurma, iş birliği yapma ve problem çözme gibi becerilerini geliştirmek,
- Kişisel, sosyal, kültürel bakımdan gelişmelerini sağlamak,

- Hedef dilde dinleme, konuşma, okuma ve yazma dil becerilerini geliştirmek,
- Hedef dilde söz varlığını zenginleştirmek,
- Bilgi teknolojilerinden yararlanarak öğrenme becerilerini geliştirmektir.

B. Programın Kapsamı

Yaşayan Diller ve Lehçeler seçmeli dersi altında 5 – 8. sınıflar için hazırlanan Lazca Dersi Öğretim Programı;

- Zihinsel gelişim düzeylerine uygun,
- Bilişsel (okuduğunu anlama, yorumlama, karşılaştırma vb.), duyuşsal (kültürler arası hoşgörü, dil öğrenmeye karşı ilgi duyma vb.) ve psikomotor (sesli okuma, yazma, şarkı söyleme, konuşma gibi zihin ve kas koordinasyonu ile ilgili beceriler vb.) alanlarla ilgili,
- Not alma, altını çizme, dikkatini sunulan bilgiye yoğunlaştırma, kendi kendine öğrenme için materyaller oluşturma ve kullanma yeteneği gibi çalışma becerilerini geliştirmeye yönelik,
- Kendi kültürel değerlerini yabancılara aktarma, Lazca konuşulan ülkelerin kültürel değerlerini ayırt etme ve hedef dilin yaşadığı kültürü tanıma gibi kültürler arası yetiyi geliştirmeye yönelik,
- Öğrencilerin kendi yeteneklerini kendilerinin keşfetmelerine, güçlü ve zayıf yönlerini tanımalarına yardımcı olacak ve onlara kendilerini değerlendirme olanağı tanıyan,
- Öğrencilerin iş birliği yaparak birlikte sorumlulukları paylaşarak çalışabilecekleri öğrenme ortamlarına imkân sağlayan,
- Konuşma ve yazma becerisini geliştirerek Lazcayı doğru ve akıcı kullanmalarını sağlayan,
- Dört dil becerisini geliştirirken özellikle üretime dayalı beceriler aracılığıyla kendilerini ifade etme becerilerini geliştirmeye yönelik kazanımlarla düzenlenmiştir.

C. Öğrenme Alanları

Öğrenme alanları anlama ve anlatmayı temel alan dört beceriden (dinleme, konuşma, okuma ve yazma) oluşmaktadır. Buna göre 5–8. Sınıflar Lazca Dersi Öğretim Programı hazırlanırken bu dil becerileri temel alınmıştır. Programda dört dil becerisinin hiçbirine öncelik sırası verilmemiş olup bütün dil becerilerinin doğal iletişim ortamlarında olduğu gibi birbiriyle etkileşim içerisinde ele alınmasının gerekliliği belirtilmiştir. Bu etkileşim öğrencinin dili öğrenme, etkili kullanma ve bilgileri yapılandırma sürecini kolaylaştıracaktır. Ayrıca becerilerin bir bütünlük içinde verilmesinin iletişimi yaklaşımın temel ilkelerinden biri olduğu unutulmamalıdır.

Örneğin; öğrenciler okuma öncesinde başlıktan, görsellerden, anahtar kelimelerden yararlanarak ön bilgileri doğrultusunda konuya ilişkin düşüncelerini ifade edebilir, işlenen konu çerçevesinde bildiklerini ve öğrendiklerini paylaşabilirler. Okuma sonrasında konuya ilişkin değerlendirmelerinin yer aldığı kısa sözlü ve yazılı metinler oluşturabilirler. Bu şekilde dört dil becerisi birlikte ve etkileşim içerisinde kullanılarak öğrencilerin anlama ve anlatma becerilerinin geliştirilmesi sağlanacaktır.

1. Dinleme

Dinleme, günlük yaşamda iletişimin gerçekleşebilmeleri aynı zamanda eğitim ortamında öğrenmenin sağlanabilmeleri için gereksinim duyulan bir dil becerisidir. Edilgen bir işlem olmayan dinleme, bireyin etkin katılımı ile gerçekleşir. 5–8. sınıflar Lazca Dersi Öğretim Programı'na göre öğrencilerden, hedef dilde normal hızla konuşulduğunda konuşmacının söylediklerinin hepsini anlamasalar bile ne demek istediğini algılaması beklenir. Bu nedenle öğrencinin hedef dildeki sesleri ayırt edebilmeleri, vurgulama ve tonlamaların neden olduğu anlam değişikliklerini fark edebilmeleri gerekmektedir. Sesleri doğru olarak algılayabilmek önemli bir aşama olmakla birlikte, işitileni anlamak için yeterli değildir.

Dinleme aynı zamanda konuşmada ileri sürülen düşünceleri anlamak, bağlam içerisinde değerlendirmek, düzenlemek, aralarındaki ilişkiyi saptamak, yorumlamak ve belleğinde saklamaya değer bulduklarını seçip ayırmak gibi farklı zihinsel süreçleri gerektirmektedir. Yabancı dil öğrenme sürecinde öğrencinin hedef dili işitmesini sağlamak, dinleme becerisinin gelişmesi için tek başına yeterli değildir. Aşağıda dinleme türlerinden bazıları sıralanmıştır:

- **Yoğun dinleme:** Konuşma dilinde yer alan belirli dil yapılarını ve vurguları saptamak amacıyla yapılan dinlemedir.
- **Seçici dinleme:** Belirli bir bilgiyi edinmek amacıyla, tüm işitileni anlamlandırmaya çalışmaksızın yapılan dinlemedir. Örneğin; uçuş anonslarında doğru kapı numarasını bulabilmek veya seyahat edilecek ülkedeki hava durumunu öğrenmek amacıyla yapılan dinlemedir.
- **Yaygın dinleme:** Ders sunumu, karşılıklı konuşma gibi daha uzun süreli metinleri dinleyerek söylenenlerden genel bir anlam çıkarmak için yapılan dinleme şeklidir.
- **Etkileşimli dinleme:** İkili ve grup hâlindeki çalışmalarda, rol çalışmalarında, tartışma ortamlarında konuşma ile bütünleşerek gerçekleşen dinlemedir.

Öğrenme öğretme sürecinde öğretmen yukarıda belirtilen farklı dinleme türleri ile sınıfının ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda dinleme etkinlikleri düzenlerken koşulların olanak verdiği ölçüde ses ve görüntü içeren CD, VCD, DVD'leri, uzman kişilerce hazırlanmış sözcük ve tümce vurgusu içeren CD, VCD, DVD'lerin kullanımına özen göstermelidir.

Dinleme becerisi içsel bir süreç olduğundan dinleme etkinliklerinin sonucunda anlamamanın gerçekleşip gerçekleşmediğini çözümleyebilmek için dinleme sonrası konuşma, yazma gibi becerilere yönelik uygulamalara da ders ortamında yer verilmelidir.

Öğrencilerin dil bilgisi, sözcük bilgisi, söyleme gibi dil kazanımlarına bir hayli etkisi olan dinleme materyallerinin seçimi ve sunuluşu da çok önemlidir. Bu nedenle, her düzey için ön dinleme, dinleme ve son dinleme aşamalarının gerçekleştirilmesi beklenir.

Aşağıda farklı amaçlar doğrultusunda farklı dinlemelerle gerçekleştirilecek bazı dinleme etkinlikleri öneri şeklinde verilmiştir:

- Kayıtlı bir metnin veya öğretmenin dinlenmesiyle metinde yer alan yönergelerin uygulanması,
- Kayıtlı bir metinde yer alan betimlemelerin dinlenmesiyle uygun resmin seçilmesi,
- Dinlenen metinle ilgili soruların cevaplanması,
- Dinlenen bir öykünün sonunun yazılması,
- Karşılıklı konuşmanın (örneğin; doktor sekreteri ve hasta arasındaki telefon görüşmesi) dinlenerek seçilen bilginin (yer, zaman, kişi, durum) yazılması,
- Dinleme sonrasında doğru yanlış etkinliklerinin tamamlanması,
- Karşılıklı bir konuşmanın dinlenerek konuşmanın kimler arasında ve nerede gerçekleştiğine ilişkin tahminde bulunulması,
- Karşılıklı konuşmayı dinlemeden önce resimlere bakarak konuşmanın içeriği hakkında tahminde bulunulması,
- Telefonda bırakılmış mesajların dinlenmesi, bu mesajların içerdiği bilginin yazılı nota dönüştürülmesi,
- Kısa bir sunuda yer alan ana düşüncelerin not edilmesi gibi etkinlikler dinleme etkinliklerinin farklı aşamalarında kullanılabilir.

2. Konuşma

Yabancı dil öğretiminin önemli amaçlarından biri öğrencinin hedef dilde kendisini sözlü olarak ifade edebilmeleridir. Bir dili bilip bilmediğimiz çoğu zaman o dili ne ölçüde konuşabildiğimize bağlıdır. Konuşma becerisi, bilişsel becerilerin yanı sıra psikomotor becerilere de paralel olarak gelişir. Aynı zamanda duyuşsal beceriler de konuşmayı etkilemektedir. Bunun yanı sıra sesletim kurallarını doğru uygulamak, mimik, jest gibi sözel olmayan beden dilinin unsurlarını etkili olarak kullanmak da konuşmayı destekleyen öğeler olarak önemlidir. Konuşma sırasında konuşmanın akıcılığını sağlama, anlaşılmayan noktaları tekrarlama, aynı ifadeyi başka kelimeler ve yapı kullanarak ifade etme gibi farklı amaçlara

uygun konuşma stratejilerinden yararlanılabileceği gibi özür dileme, rica etme, bilgi aktarma, reddetme gibi farklı dil yapıları da kullanılabilir.

Konuşma becerisinin kazanılmasında kişilerin yalnızca dilin kurallarını ve sözcüklerin doğru sesletimini öğrenmeleri yeterli olmamakta, beden dilini de (jest, mimik) bilmeleri gerekmektedir. Doğal iletişimde kısa yanıtların hatta bazen sözel olmayan yanıtların da geçerli olduğu düşünülürse başlangıç düzeyinde olan bir öğrencinin bile anlamlı iletişim kurması onu yüreklendirebilir. Özellikle başlangıç düzeyinde çoğu söz ve eylemler, kalıplar hâlinde öğretilir.

Dilin kurallarını ve yapılarını öğrenirken dili kullanmak için diyaloglar, söylevler, tartışmalar, rol yapma, doğaçlama, öykü anlatma, iletişimsel oyunlar ve drama gibi alıştırmalar yapılır. Özellikle bir amaç için (bir partiye arkadaşını davet etme) konuşma, bilgilenmek için konuşma, duygu ya da görüş paylaşmak için konuşma, iletişimsel alıştırmalara örnektir.

Sınıf içi ortamlarda gerçekleştirilebilecek bazı konuşma etkinliklerine ilişkin öneriler aşağıda sıralanmıştır:

- ***Diyaloglar, Doğaçlama, Röportajlar, Tanıtımlar (kitap vb.), Sunumlar, Rol yapma, Okuma tiyatrosu, Öykü anlatımı, İletişim oyunları:*** Konuşma becerisini geliştirmeye yönelik olan bu etkinliklerden öğrencilerin düzeylerine uygun olanlar seçilmeli ve bunlar sınıf içinde kullanılmalıdır. Ayrıca ikili çalışmalar ve grup çalışmaları şeklinde yapılabilecek etkinlikler de öğrencilere konuşma fırsatı sağlamak için sınıf içi çalışmalarda tercih edilmelidir.
- ***Telaffuz:*** Telaffuz seslerin ve kelimelerin söyleniş biçimidir; ancak doğal iletişim sürecinde seslerin tek tek özelliklerini öğrenmekten çok diğer seslerle bir arada nasıl söylenildiğini bilmek önem kazanmaktadır. Bu sebeple kelimelerin, deyimlerin ve hatta daha uzun birimlerin söylenişlerini öğrenmek, sesleri teker teker öğrenmekten çok daha önemlidir. Ayrıca anlamı tamamen değiştiren ses üstü öğeler–vurgu, tonlama gibi – doğru şekilde modellenemezler ise iletişimi bozan öğeler hâline dönüşüp öğrencide kalıcı hâle gelebilirler; ancak telâffuz öğretimi, sorun olan durumlarda yapılmalı, bağlantısız olarak işlenmemelidir.

Telâffuz öğretimi öğretmenin, kendisinin ve öğrencilerinin konuşmalarını kaydederek sınıfta dinletmesi ya da hedef dilde televizyon programlarının izlettirilmesi şeklinde olabilir.

3. Okuma

Yabancı dil öğrenme sürecinde okuma becerisinin geliştirilmesi önemlidir. Okuma becerisinin geliştirilmesi, öğrencilerin farklı kültürleri tanıyabilmeleri, iletişim teknolojilerini etkin olarak kullanarak dünyadaki gelişmeleri yakından takip edebilmeleri, araştırmaları sonucunda elde ettikleri bilgileri tüm yaşamları boyunca etkin olarak kullanabilmelerine olanak tanır.

Okuma, metinde yer alan kelime, kelime öbeği, cümle vb.nin anlamını çözenin çok daha ötesinde öğrencinin metnin amacını tanımlayabildiği, çıkarım ve yorumlarda bulunabildiği bir süreç olarak görülmelidir. Öğrencinin kendini ifade edebilmeleri, değerlendirmelerde bulunabilmeleri ve öne sürülen düşüncelere katılıp katılmadığını belirtebilmeleri için okuduğunu anlaması ve anladıklarını diğer dil becerileri ile bütünleştirerek anlatması gerekmektedir. Okumanın; kelime hazinesini geliştirmek, kelimelerin bağlam içerisinde kazandığı anlamları ayırt edebilmek, öğrenilen dilsel yapıların özgün metinlerde kullanımını görebilmek ve dilsel üretim için doğal bir bağlam oluşturmak gibi önemli işlevleri de bulunmaktadır. Okuma öğretiminin amaçları;

- Doğru, sürekli ve anlayarak okuma becerisi kazanmak,
- Okuma amacını (bilgi edinme ya da eğlenme) belirleyerek uygun okuma strateji, yöntem ve tekniklerini kullanmak,
- Söz varlığını geliştirmek,
- Okumanın bilgi edinme yollarından biri olduğunu kavramak,
- Metinde yer alan kültürel öğelere ilişkin farkındalığı geliştirmek,
- Dilin doğru ve etkili kullanıldığı metinleri okuyarak anlatım gücünü geliştirmek,
- Okunan metinle ilgili eleştirel düşüncesini ortaya koymak,
- Okumayı zevkli bir alışkanlık hâline getirmek gibi sıralanabilir.

Dil öğretiminde okuma becerisini geliştirebilmek için çeşitli stratejiler mevcuttur. Bunlar; göz atarak okuma, özetleyerek okuma, not alarak okuma, işaretleyerek okuma, tahmin ederek okuma, soru sorarak okuma, canlandırarak okuma, tartışarak okuma, eleştirel okumadır. Dil dersinde metinlerle çalışırken okuma becerisini geliştirmeye yönelik adımlar aşağıdaki gibidir:

- **Okuma öncesinde:** Anlam bakımından birbirleriyle bağlantılı sözcükler ve konu hakkındaki ön bilginin harekete geçirilmesi,
- **Okuma sırasında:** Dikkatin metnin belirli noktalarına yönlendirilmesi,

- **Okuma sonrasında:** Metnin içeriğinin açıklanması ve içerikteki yeni söz varlığının konuşma ve yazmada kullanımının sağlanmasıdır.

Öğrencilerin ilgi, yetenek ve yabancı dil düzeylerine göre okuma amaçları farklılık gösterebilir. Okumada esas amaç, metnin içeriğini genel olarak anlamaktır. Metinde geçen her kelime ve cümlenin anlamını tam olarak çıkarmak güçtür. Metnin ne anlatmak istediği anlaşılırsa okuma, amacına ulaşılmış demektir.

Yukarıda belirtilen okuma amaçları ve stratejileri doğrultusunda okuma becerisinin geliştirilmesinde, öğrencilerin düzeylerine uygun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik etkin katılımlarını sağlayacak etkinlikler düzenlenmelidir. Öğrencilerin metinde eksik bırakılmış kısımları tahminde bulunarak tamamlaması, konulara ilişkin değerlendirmelerde bulunması, metni neden beğendiğini veya beğenmediğini gerekçeleri ile açıklaması, kendisinin benzer durumlarda neler yapabileceğini tartışması gibi etkinlikler öğrenme deneyiminin içselleştirilmesi, eleştirel düşünme becerisinin geliştirilmesi ve öğrenen odaklı bir eğitim ortamının oluşturulması açısından önem taşımaktadır.

Okuma becerisine yönelik olarak uygulanabilecek bazı etkinlikler aşağıda verilmiştir:

- Öğrenciden okuduğu metindeki en önemli bilgiyi belirlemesi, daha sonra ikili çalışma yoluyla seçtiği bilgiyi arkadaşıyla paylaşarak bu bilgiyi neden önemli bulunduğunu açıklaması istenebilir.
- Metin üzerinde ayrıntılı bir şekilde çalışmadan önce, öğrenciden metnin başlığı, görselleri, anahtar kelimeleri vb.ne bakarak metin ile ilgili metni tanıma ve tahmin etme çalışmaları yapması ve bu kapsamda soru hazırlayarak sınıfla paylaşması ile bu soruları metin inceleme çalışmaları sonrasında doğru cevaplayıp cevaplamadığını değerlendirmesi istenebilir.
- Öğrencilerden metnin bütünü göz önünde bulundurarak metinde eksik bırakılan tamamlama cümlesini belirleyip doğru yere yerleştirmeleri istenebilir.
- Metinden çıkarılmış olan bir cümlenin veya paragrafın, metnin içeriği ve bağdaşıklığın gözetilmesi ile doğru yere yerleştirmesi istenebilir.
- Okuma metnindeki konu, herkesin bilgi sahibi olabileceği kişiler, olaylar durumlar vb. ile ilgili ise okuma öncesinde öğrencilerin konuya ilişkin bilgilerini paylaşması ve bilmek istediklerini saptaması yoluyla ilgi uyandırmak ve beklentileri artırmak amacıyla kavrama etkinlikleri yaptırılabilir.

4. Yazma

Dil öğretiminde, yazma becerisi farklı amaçlarla kullanılacak etkili bir araçtır. Bu beceri gündelik hayatta; resmî veya özel mektuplar, kartlar, e-posta, faks veya telgraf yazma, öz geçmiş yazma, form doldurma, ödev yapma, alıştırmaya yapma, not alma vb. etkinliklerle geliştirilebilir. Yazılı iletişimde yapılan hatalar iletişim kopukluklarına neden olabileceğinden, dilin kurallarını doğru olarak kullanmak, istenileni doğru sözcüklerle ifade etmek, yazıda

geliştirilen düşünceleri, yazılanları birbiriyle ilişkilendirmek, anlam akışını sağlamak ve bağlaşıklık (bağlaç, adıl, zaman, göndermeler, sözcük ağı gibi dilsel göstergelerin kullanımı) ilkelerini gözetmek önemlidir. Yazılı anlatımda hedef dili ve o dilin kurallarını doğru kullanmak ne kadar önemliyse bir iletinin içeriğini ve amacını aktarabilmek de o denli önemlidir. Metinde verilmek istenen iletişimsel amaca göre metnin tür özelliğine ve biçem olarak uygunluğuna dikkat edilmelidir.

Yazma, diğer dil becerilerinin gelişmesine önemli katkı sağladığı gibi kişinin duygu, düşünce ve bilgisini düzenleyip ifade etmesine de aracı olmaktadır. Yazma mekanik bir süreç olarak değil anlama, düşünme, geliştirme ve üretme becerilerini kapsayan bir beceri olarak algılanmalı ve değerlendirilmelidir. Bu anlamda yazma becerisinin kazandırılmasında süreç odaklı bir yaklaşım benimsenmelidir. Öğrencilerin yazma sürecinde plan yapma, ürünlerini aşamalı olarak geliştirme, düşüncelerini destekleme, yazdıklarını değerlendirme gibi farklı kazanımlarla yazma becerisi bakımından gelişmeleri beklenmelidir.

Öğretmenler öğrencilerde yazma alışkanlığını geliştirmek, onları yazmaya motive etmek ve yazmaya karşı olumlu tutum geliştirmelerini sağlamak amacıyla aşağıdaki etkinlik örneklerinden de yararlanabilirler:

- Eksik bir cümle verip bu cümleyi tamamlamaları istenebilir.
- Öyküleme aracılığı ile iş birliğine dayalı öğrenme desteklenebilir. Öğrenciler dağıtılan resimleri düzenleyerek bir öykü oluşturabilirler.
- Kişisel mektup yazarken mektubun hayalî alıcısını göz önünde bulundurarak öğrencilerden duygu ve düşüncelerini değişik şekillerde ifade etmeleri istenebilir.

Sınıf içi uygulamalarda yazma becerisini geliştirmeye dönük çalışmalara yer verilmeli, Kiril alfabesinin öğrenilmesine, özellikle her seviyede noktalama işaretlerine ve Lazcaya özgü yazım kurallarına dikkat edilmelidir.

Ç. Kazanımlar

Kazanım, öğrenen için, eğitim yoluyla planlanarak öğretme öğrenme süreci sonunda ulaşılmaya beklenen bilgi, beceri, tutum gibi değerler ve yaşantılar bütünüdür. Bu nedenle öğrencilerin öğrenme alanlarındaki gelişimleri, kazanımların edinilmesine bağlıdır. Programda yer alan kazanımlar farklı temalarda birkaç kez ele alınabilir.

D. Açıklamalar

5–8. Sınıflar Lazca Dersi Öğretim Programı'nda kazanımlarla birlikte verilen açıklamalar, kazanımların hangi kapsamda, ne kadar verileceği ve nasıl uygulanabileceği ile ilgili bilgilerden oluşmaktadır.

Bu kapsam dâhilinde öğretmenler, öğrencilerinin seviyelerine uygun dil işlevleri, kelime kümeleri, dil bilgisi ve temaları seçebilecekler ve etkinliklerini buna göre tasarlayabileceklerdir.

E. İşlevler

İşlevler, belirlenen kazanımlar doğrultusunda, kimlerin, hangi dili, nerede ve ne amaçla kullanacağını gösterecek şekilde oluşturulmuş, konularla paralellik sağlanmasına dikkat edilmiş, sarmal olarak yapılandırılmıştır. Aynı işlev, başka konular ve dil bilgisi yapılarıyla da verilerek çeşitlilik sağlanmıştır. Öncelikli amaç, öğrencilerin iletişim yetilerini ve dil becerilerini geliştirmek olduğundan işlevlerin bu amaca hizmet etmesine önem verilmiştir. Öğrencilerden belirli bir konu çerçevesinde dilin temel dört becerisini (dinleme, konuşma, okuma, yazma) kullanmaları beklenmektedir. Bu noktadan yola çıkarak dil işleri ve çalışma becerileri bölümünde de işlevler, öğrencilerin belirli dil becerilerini ve uygun çalışma stratejilerini geliştirmesiyle anlam kazanacaktır. Öğrenci projeleriyle de hedef dilin farklı ortamlarda etkin kullanımı desteklenmektedir.

F. Kelime Kümeleri

Kelimeler belli bir bağlamda ve iletişime yönelik olarak verilmeli ve öğrencilerin dil seviyeleri, ilgi ve ihtiyaçları göz önünde bulundurulmalıdır. Bu kelimeler kullanılarak kavram haritaları oluşturulmalıdır. Beyin fırtınası, kelime oyunları, kelime haritaları, bilmece vb. tekniklerle de öğrencilerin kelime dağarcığı zenginleştirilebilir. Bu zenginliğin, öğrencilerin dil öğrenimine karşı tutumuna ve rahat kullanımına olumlu katkı sağlayabileceği unutulmamalıdır. Kelime öğretimi sırasında, öğrencilerin kelime türlerini tanıması sağlanmalıdır.

G. Dil Bilgisi

Dil bilgisi bölümünde verilen dil yapılarının kazanımların gerçekleştirilmesi için kullanılması önerilmektedir. Bu öğretim programıyla yapısalcılıktan uzaklaşılması, iletişimsel, işlevsel bir yaklaşım kullanılması düşünülmektedir. Programın bu bölümünde sunulan dil bilgisi yapıları, iletişime yönelik işlevleri yerine getirme konusunda araç niteliği taşımaktadır. Hedef, dil bilgisi öğretimi değil, anlamlı etkinliklerle desteklenmiş bütünlük içinde iletişimsel bir dil öğretimi gerçekleştirmektir. Bunun için, yeni dil bilgisi yapıları; becerilerden, işlevlerden ve konunun bütününden soyutlanmayacak biçimde dilin kullanımı çerçevesinde verilmelidir.

H. Temalar ve İçerik Önerileri

Dil öğreniminde öğrencilerin motive edilmesi büyük önem taşır. Ayrıca, dil öğreniminin anlamlı bir bütünlük içerisinde gerçekleşmesi, kazanımlara ulaşmayı kolaylaştıracaktır. Böyle

bir yaklaşımla, konuların güncel hayata dönük, öğrencilerin ilgisini çekebilecek ve onları araştırmaya yöneltecek biçimde oluşturulmasına özen gösterilmiştir. Konuların belirlenmesi aşamasında kazandırılacak dil ve beceriler ile iletişimsel yaklaşım göz önünde bulundurulmalıdır.

III. PROGRAMIN TEMEL ÖZELLİKLERİ

A. Eylem Odaklı Yaklaşım

Avrupa Topluluğu Eğitim Komisyonunun yabancı dil eğitim politikasını çerçevesinde 2000 yılında yayımladığı *Avrupa Ortak Dil Kriterleri* öğrenci özerkliğine değinmektedir. Buna göre *Avrupa Ortak Dil Kriterlerinin* iki önemli işlevi vardır: Birincisi yabancı dil öğrenenlere, öğrenme deneyimlerinin başarısı için somut bilgiler sağlama; ikincisi de kendilerini daha iyi yansıtabilmeleri ve değerlendirebilmeleridir. *Avrupa Ortak Dil Kriterleri* eylem odaklı bir yaklaşım benimsediğini belirtmekle birlikte dil kullanımını ve öğrenmeyi şöyle tanımlamaktadır.

Dil kullanımı, dil öğrenimini de içine alan bir dizi yeti, özellikle iletişimsel dil yetisini geliştiren bireysel ya da topluluk olarak kişilerin yaptığı eylemlerdir. Kişiler, çeşitli durumlarda ve çeşitli engellerdeki dil süreçlerini içeren dil aktivitelerine katılarak belirli alanlarda, temalarla ilişkili metinleri yaratmak ya da almak için tamamlanması gereken görevlerin başarılmasında en uygun olan stratejileri harekete geçirerek çok çeşitli bağlamlarda yetilerini kendi idarelerinde kullanırlar. (AODK, 2000: 19)

Yabancı dil öğretiminde, yapılandırmacı yaklaşımın birden fazla yönü olduğunu görürüz. Yabancı dil öğretiminde eylem; öğrenen, süreç odaklılık ve bütüncül bir dil deneyimi şeklinde özetlenebilir. Eylem odaklılık; iş birlikli öğrenmeyi, sınıf içi etkinliklere etkin katılımı ve öğretimin sorgulanması kavramlarını da beraberinde getirmektedir. Öğrenen odaklılık öğrenmenin bireysel olarak gerçekleşebileceğini ve öğrenenin özerkleşmesini içerir. Süreç odaklılık öğrenme, dil ve kültürler arası farkındalığı gerektirir. Bütüncül dil deneyimi içerik odaklılığı, gerçek ve karmaşık öğrenme ortamlarını sunmaktadır.

B. Dört Dil Becerisi ve Öğrenci Merkezli Yaklaşım

Bu programda, öğrencilerin belli ölçülerde bir dil bilinci ile başka bir dili öğrenme sebebini kavramaları ve iletişim için gerekli bütün becerileri kazanmaları, mevcut becerilerini geliştirmeleri ve bu becerileri ihtiyaç duyulan yer ve zamanda etkili bir şekilde kullanmaları amaçlanmıştır. Programda yer alan hedefler ve içerik, alandaki son gelişmeler ve dilin alt becerileri göz önüne alınarak düzenlenmiştir. Öğrencilerin hayat boyu kullanabilecekleri

dinleme (dinleme-anlama), okuma (okuma-anlama), konuşma ve yazma becerilerinin yanı sıra alt becerileri de kazanmaları; bu becerileri kullanarak kendilerini bilişsel, sosyal ve duygusal yönden geliştirmeleri; etkili iletişim kurmaları, yabancı dil öğrenimine karşı olumlu tavır kazanmaları, istek duyarak okuma-yazma alışkanlığı edinmeleri amaçlanmıştır. Dil öğretiminin temel becerileri olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma çalışmalarında doğru ve yeterli düzeyde anlamının gerçekleştirilmesine özen gösterilecektir.

Öğrenci merkezli eğitimin temel amacı öğrenciyi merkeze alarak kendisinin ve sistemin ihtiyaç duyduğu değişim sürecini başlatmak, öğrenciyi aktif bir katılımcı ve sorunları araştırmacı bir birey olarak yetiştirmektir.

Öğrenci merkezli eğitim; öğrenmeyi öğrenmenin esas olduğu, her öğrencinin farklı zaman, tarz ve hızda öğrenebileceği ilkesine dayalı, düşünme becerilerini geliştirmenin yaratıcı düşünceyi de geliştirdiğini kabul eden bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımda öğrencilerin bir problemle karşı karşıya kaldıklarında doğru kararlar alıp uygulamaya geçmesi, yaratıcı düşünmesi, problem çözme yeterliğine sahip olması, öğrenmeyi öğrenmesi, iş birliğine yatkın olması, kendi kendini yönetebilmeleri beklenmektedir. Bu yaklaşımda öğretmen öğrenci farklılıklarını ortaya çıkaran, ilgi ve ihtiyaçlarını tespit eden, çalışmaları planlayan veya organize eden, gerekli ortamı hazırlayan, rolleri belirleyen, çalışmaları başlatıp yürüten, sonuçlandırıp değerlendiren bir rehber rolündedir. Öğrenci merkezli yaklaşımla oluşturulan kazanımlarda; Avrupa Konseyi Eğitim Komitesi Dil Gelişim Dosyası'nda belirlenen ve Avrupa Konseyi Dil Öğretiminde Kullanılan Ölçütler (başlangıç düzeyi) dikkate alınmıştır. Öğrenme süreci sonunda her sınıf düzeyi için hazırlanan kazanımların, öğrencide ulaşılması beklenen bilgi, beceri ve tutumları gerçekleştirecek nitelikte ve konuya göre özelleştirilmeye uygunluğu sağlanmıştır.

C. İletişimci Dil Öğretim Yaklaşımı

İletişimci yaklaşıma göre, dil öğrenmenin özünde yatan ana amaç, dilin temel işlevi olan yazılı ve sözlü iletişimin sağlanmasıdır. Bu görüşe göre dilin kurallarından çok, bir iletişim aracı olarak kullanılması önemlidir. Dilin iletişim süreci içinde belli işlevleri vardır. Bu işlevler, belli kavramların iletilmesi amacıyla kullanılır.

Bu yaklaşıma göre dilin öğrenme sürecinde öğrencinin geçirdiği zihni süreç önemli bir yer tutar. Buna göre öğrenciler, kalıpları ezberlemek yerine öğrendiklerini anlamaya ve kavramaya, kavradıklarını da buldukları ortamlarda kullanmaya yönlendirilirler. Öğrenciler için iletişim, bireysel ihtiyaçların karşılanması, yeteneklerin geliştirilmesi ve toplumsal hayatın oluşması ile sürdürülmesi için gerekli bir süreçtir. Kuralların öğrenciye doğrudan verilmesi değil, dilin kullanımı esnasında öğrenci tarafından araştırılıp bulunması ve anlaşılması esastır. İletişimci yaklaşımda konunun ya da işlevin belirlenmesine ve üretime ilişkin sınıf içinde ve dışında, her fırsatta etkinlikler yapılmalıdır.

Ç. Diller İçin Avrupa Ortak Başvuru Metni ile Dili Kullanma İlkeleri

Program, Avrupa Konseyi tarafından yabancı dil öğrenimi ve öğretimi için yabancı dil dersinin uygulanmasına dair karşılaştırılabilir standartlar getiren **Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni**'nden yararlanılarak hazırlanmıştır. Bu çalışma, dile ilişkin yeterlik düzeylerini (A1-C2) tanımlayan, ulaşılabilir ve kontrol edilebilir amaçlar koyan ve bütün Avrupa ülkeleri tarafından tanınan bir araç niteliğindedir. Bu sebeple Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni bütün yabancı dil dersi öğretim programlarının hazırlanmasında başvurulabilecek bir kaynaktır. Lazca dil dersi için geliştirilen programda da bu ölçütlerden yararlanılmıştır. Öğretim programı ile öğrencilerin yabancı dil öğreniminde 8. sınıf sonunda temel düzeyde (A2.1) iletişim kurmaları amaçlanmıştır.

Avrupa Konseyi Diller İçin Ortak Başvuru Metni'nde dil düzeyleri üç temel, altı ara düzey olarak belirlenmiştir. Bu düzeylere ait genel beceriler aşağıdaki tabloda verilmiştir:

	DİNLEME	OKUMA	KARŞILIKLI KONUŞMA	SÖZLÜ ANLATIM
A1	Benimle, ailemle ve yakın çevremle ilgili tanıdık sözcükleri ve çok temel kalıpları, yavaş ve net konuşulduğunda anlayabilirim.	Katalog, duyuru ya da afiş gibi yazılı metinlerdeki bildik adları, sözcükleri ve çok basit tümceleri anlayabilirim.	Yaşadığım yeri ve tanıdığım insanları betimlemek için basit kalıpları ve tümceleri kullanabilirim.	Yaşadığım yeri ve tanıdığım insanları betimlemek için basit kalıpları ve tümceleri kullanabilirim.
A2	Beni doğrudan ilgilendiren konularla ilişkili kalıpları ve çok sık kullanılan sözcükleri anlayabilirim. (Örneğin; en temel kişisel ve ailevi bilgiler, alışveriş, yerel çevre, meslek). Kısa, net, basit ileti ve duyurulardaki temel düşünceyi kavrayabilirim.	Kısa ve basit metinleri okuyabilirim. İlanlar, kullanım kılavuzları, mönüler ve zaman çizelgeleri gibi basit günlük metinlerdeki genel bilgileri kavrayabilir ve kısa kişisel mektupları anlayabilirim.	Basit bir dille ailemi ve diğer insanları, yaşam koşullarımı, eğitim geçmişimi ve son işimi betimlemek için bir dizi kalıp ve tümceyi kullanabilirim.	Basit bir dille ailemi ve diğer insanları, yaşam koşullarımı, eğitim geçmişimi ve son işimi betimlemek için bir dizi kalıp ve tümceyi kullanabilirim.
B1	İş, okul, boş zaman vb. ortamlarda sürekli karşılaşılan bildik konulardaki net, standart konuşmanın ana hatlarını anlayabilirim. Güncel olaylar ya da kişisel ilgi alanıma giren konularla ilgili radyo ve televizyon programlarının çoğunun ana hatlarını yavaş ve net olduğunda anlayabilirim.	Meslekle ilgili ya da günlük dilde en sık kullanılan sözcükleri içeren metinleri anlayabilirim. Kişisel mektuplarda belirtilen olay, duygu ve dilekleri anlayabilirim.	Deneyimlerimi, hayallerimi, umutlarımı, isteklerimi ve olayları betimlemek için çeşitli kalıpları yalın bir yoldan birbirine bağlayabilirim. Düşünce ve planlara ilişkin açıklamaları ve nedenleri kısaca sıralayabilirim. Bir öyküyü anlatabilirim. Bir kitap ya da filmin konusunu aktarabilirim ve bunlarla ilgili izlenimlerimi belirtebilirim.	Deneyimlerimi, hayallerimi, umutlarımı, isteklerimi ve olayları betimlemek için çeşitli kalıpları yalın bir yoldan birbirine bağlayabilirim. Düşünce ve planlara ilişkin açıklamaları ve nedenleri kısaca sıralayabilirim. Bir öyküyü anlatabilirim. Bir kitap ya da filmin konusunu aktarabilirim ve bunlarla ilgili izlenimlerimi belirtebilirim.

B2	Güncel bir konu olması koşuluyla uzun konuşma ve sunumları anlayabilir, karmaşık tümcelerle yapılan tartışmaları takip edebilirim. Televizyon haberlerini ve güncel olaylara ilişkin programların çoğunu anlayabilirim. Standart dilin kullanıldığı filmlerin çoğunu anlayabilirim.	Yazarların belirli tutum ya da görüşü benimsedikleri güncel sorunlarla ilgili makaleleri ve raporları okuyabilirim. Çağdaş edebî düz yazıları anlayabilirim.	İlgi alanıma giren çeşitli konularda açık ve ayrıntılı bilgi verebilirim. Çeşitli seçeneklerin olumlu ve olumsuz yanlarını ortaya koyarak bir konu hakkında görüş bildirebilirim.	İlgi alanıma giren çeşitli konularda açık ve ayrıntılı bilgi verebilirim. Çeşitli seçeneklerin olumlu ve olumsuz yanlarını ortaya koyarak bir konu hakkında görüş bildirebilirim.
C1	Açıkça yapılandırılmamış ve ilişkileri açıkça belirtilmeyip sadece ima edilmiş olan uzun konuşmaları anlayabilirim. Televizyon programlarını ve filmleri fazla zorluk çekmeden anlayabilirim.	Üslup farklılıklarını da ayırt ederek uzun ve karmaşık, somut ya da edebî metinleri okuyabilir, ilgi alanımla alakalı olmasalar bile herhangi bir uzmanlık alanına ait olan makaleleri ve uzun teknik bilgileri anlayabilirim.	Karmaşık konuları, alt temalarla bütünleştirerek açık ve ayrıntılı bir biçimde betimleyebilir, belirli bakış açıları geliştirip uygun bir sonuçla konuşmamı tamamlayabilirim.	Karmaşık konuları, alt temalarla bütünleştirerek açık ve ayrıntılı bir biçimde betimleyebilir, belirli bakış açıları geliştirip uygun bir sonuçla konuşmamı tamamlayabilirim.
C2	İster canlı ister yayın ortamında olsun, hiçbir konuşma türünü anlamakta zorluk çekmem. Sadece normal ana dili konuşma hızında ise aksana alışabilmem için biraz zamana ihtiyacım olabilir.	Kullanım kılavuzları, uzmanlık alanıma yönelik makaleler ve yazınsal yapıtlar gibi soyut ile yapısal açılardan ve dil bilgisi açısından karmaşık hemen hemen tüm metin türlerini kolaylıkla okuyabilir ve anlayabilirim.	Her konuda bağlama uygun bir üslupla ve dinleyenin önemli noktaları ayırt edip anımsamasına yardımcı olacak şekilde konuşmamı etkili ve mantıksal bir şekilde yapılandırabilir, açık ve akıcı bir betimleme ya da karşıt görüş sunabilirim.	Her konuda bağlama uygun bir üslupla ve dinleyenin önemli noktaları ayırt edip anımsamasına yardımcı olacak şekilde konuşmamı etkili ve mantıksal bir şekilde yapılandırabilir, açık ve akıcı bir betimleme ya da karşıt görüş sunabilirim.

IV. DİL ÖĞRETİMİ İLKELERİ

Öğrenci dil öğretiminde, kişisel ve toplumsal sorumlulukla bilgileri yapılandırarak öğrendiklerini farklı durumlarda kullanabilme becerisine sahip hâle getirilmelidir. Öğrenci bu süreçte ilerlerken bireysel gelişimini de sürdürecektir. Bilişsel psikoloji alanındaki araştırmalar bilginin edinilmesi yapılandırılması ve yeniden kullanılmasına ilişkin altı öğrenme ilkesi ortaya koymuştur.

Buna göre;

- Öğrenci bilgilerini yapılandırırken **etkinse** dil öğretimi ve devamlılığı da etkili olur.
- Öğrenci eski ile yeni bilgileri arasında bir **bağ kurabilirse** dil öğrenimi de etkili olur.
- Bilgi, düzenlenip veriliyorsa öğrencinin onu öğrenmesi ve kalıcı hâle getirmesi kolaylaşır.
- Öğrencinin öğrendiklerini farklı durumlarda da kullanabilmeleri için “**Neyi?**”, “**Nasıl?**” ve “**Niçin?**” kullanacağını da kestirebilmeleri onun **bilgiyi transfer etmesini** sağlar.
- Öğrencinin bilgiyi **nasıl kullanacağını bilmeleri** ve **öğretim sürecini yorumlayabilmeleri** onun iletişim ve öğretim projelerini etkili bir şekilde hayata geçirmesini sağlar.
- Öğrencinin güdülenmesi becerilerine, öğrenme yeterliklerine, yaptığı işin güçlüğüne ve başarıya ulaşma şansını nasıl algıladığına bağlıdır.

Dil öğretiminde öğrenme ve öğretme etkinlikleri, hedefe ulaşmak için dersin nasıl işleneceğini belirlemede öğretmenlere ışık tutar ve dersin öğrenci merkezli, iletişimsel yaklaşım doğrultusunda işlenmesine yardımcı olur. Etkinlikler; bireysel farklılıklara, öğrencilerin göreberek işiterek veya yapıp–yaşayarak öğrenme özelliklerine öğrencilerin gelişim seviyelerine uygun ve somuttan soyuta doğru düzenlenmiş, birden çok duyu organına hitap eden, öğrencinin ilgisini çeken, tekrara ve dönütlere yer veren bir nitelikte olmalıdır. Etkinlikler, mekanik ve yapısal alıştırmalarla sınırlı kalmamalıdır. Bu etkinlikler öğrencinin düşünme becerilerini geliştirmeli, onları eleştirel düşünmeye ve araştırmacılığa sevk etmelidir.

Öğretmenler, öğrencilerin farklı öğrenme stratejilerine sahip olduklarını göz önünde bulundurarak öğrenme öğretme sürecinde farklı öğretim yöntem ve tekniklerini kullanmaya özen göstermelidirler.

Dil öğretiminde yaygın olarak kullanılan öğretim yöntem ve tekniklerini; gösteri, soru-cevap, drama ve rol yapma, ikili ve çoklu grup çalışmaları, iletişim oyunları, gramer oyunları,

bilgisayar destekli öğretim, beyin fırtınası, boşluk doldurma, sıraya koyma, grup tartışması ve eşleştirme gibi etkinliklerdir.

Öğretmen yönetici rolünü üstlenerek öğrencileri işe koşmalı, onların “dil görevlerini” tam ve doğru yapmaları için bir rehber olmalıdır. Örneğin; öğrencinin bir işin nasıl yapılacağını göstermeli, öğrendiklerini kullanma fırsatı vermeli, etkinliklerini yapmasına yardımcı olmalı ve onları özerk şekilde kullanmasını sağlamalıdır. Bir sorunu çözenin birden fazla yolu bulunduğunu öğrenciye hatırlatmalı, öğrenciyi daha iyi çözümlere ulaşabilmeleri için yüreklendirmeli ve etkinliği yapmayı tamamen öğrenciye bırakmalıdır.

Öğretmen, öğrencinin kendi kendine öğrenmesini sağlamanın yanı sıra iş birliği yaparak öğrenme yetisinin gelişmesini de sağlamalıdır. Bu nedenle çalışmalar küçük gruplarla, bazen de sınıfın tamamının katılımıyla gerçekleştirilmelidir.

Öğretmenler tüm çalışmalarında biçim ve içeriği doğru uygulamak amacıyla;

- Kuralları açıklama ve onlara uyulup uyulmadığını takip etme,
- Kuralları tekrarlamak yerine onların uygulamasını isteme,
- Her kuralın içeriğini öğrencilerle birlikte açıklama ve bu kuralların ne anlama geldiğini onlara kavratma,
- Konuşmaya isteksiz öğrencilere söz verip onları konuşurma,
- Öğrencileri kendilerini geliştirmeye teşvik etme,
- Sözlü ve yazılı çalışmalarda temel sorunları not alma,
- İhtiyaç duyulduğunda sınıfı bu sorunlar üzerine düşünmeye yöneltme sorumluluğunu üstlenmelidir.

Dili öğrenirken veya kullanırken hatalar yapılabilir. Bu durumu göz önünde bulundurmak dil kullanımında ve öğretiminde daha gerçekçi kararlar almaya yardımcı olabilir. Öğrencilerin hata yaparak dili öğrenebilecekleri ve kendilerini geliştirebilecekleri unutulmamalıdır. Bunun için;

- Öğrencilerin hatalarını düzeltebilmeleri için sistemli bir geri bildirim yaklaşımı benimsenmelidir.
- Dil sürçmeleri şeklinde olan yanlışlar göz ardı edilse bile sistematik hatalar kesinlikle düzeltilmelidir.
- Hatalar özellikle iletişimi kesintiye uğrattığında düzeltilmelidir.

- Etkinliğin amacına göre uygun hata düzeltme yöntemi kullanılmalıdır. Örneğin; iki üç dakikalık kesintisiz bir konuşmada öğrencinin konuşmasını keserek hatayı düzeltmek yerine konuşma bitiminde hata ile ilgili geri bildirim verilebilir.
- Öğrencilere kendi dil kullarımlarını bilinçli bir şekilde izlemeleri, yazılı ve sözlü anlatımlarında karşı tarafa vermek istedikleri mesajın istedikleri gibi ulaşım ulaşmadığını kontrol etmeleri ve hatalarının farkına varabilmeleri için kullanılabilir stratejiler gösterilmeli ve gerekli yönlendirmeler yapılmalıdır.
- Akran geri bildirimini teşvik edilmelidir.

V. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

Öğrenme öğretme sürecinin ayrılmaz bir parçası olan ölçme değerlendirme, dil becerileri bakımından öğrencilerin zayıf ya da güçlü oldukları alanların keşfedilmesi ve raporlanması, öğretimin planlanması ve geliştirilmesi, öğrencilerin ilerlemelerinin gözlemlenmesi ve onlar hakkında karara varılması amacıyla ilgili bilgilerin toplanması ve sentezlenmesi için yapılan önceden planlanmış işlemlerdir.

Öğrencilerin öğretim programında hedeflenerek kazandırılmaya çalışılan bilgi ve becerilerinin hangi düzeyde olduğunun belirlenmesi, gelişiminin izlenmesi, öğretimin planlanması vb amaçlarla yapılan ölçme ve değerlendirme çalışmalarında geleneksel ve performansa dayalı değerlendirme yaklaşımı beraber kullanılmaktadır. Bu iki yaklaşımda ele alınan ölçme araçları ve değerlendirme yöntemlerinin birlikte ve dengeli olarak kullanılması öğrenci profili hakkında geçerli ve güvenilir veri toplanmasını sağlayacaktır. Hangi yaklaşımın kullanılacağı ise program kazanımlarına (bilişsel, duyuşsal ya da psikomotor) ve değerlendirmenin hangi amaçla yapıldığına (not verme, izleme vb) bağlı olarak belirlenmektedir.

A. Geleneksel Değerlendirme Yaklaşımı

Geleneksel değerlendirme, sonuca dayalı değerlendirme olarak da adlandırılmaktadır. Bu değerlendirme yaklaşımı ağırlıklı olarak bilişsel becerilere dayalı kazanımların ölçülmesinde kullanılmaktadır. Geleneksel yaklaşımda kullanılan ölçme araçları doğru / yanlış, eşleştirme, boşluk doldurma, kısa cevaplı yazılı, uzun cevaplı yazılı ve çoktan seçmeli soru türlerinden oluşmaktadır. Hangi soru türünün kullanılacağı öğretim programında belirtilen kazanımların bilişsel beceri seviyesine bağlı olarak belirlenir. Programda yer alan kazanımlar hatırlama düzeyinde ise doğru / yanlış, eşleştirme, boşluk doldurma vb. soru türleri tercih edilebilir. Kısa cevaplı yazılı, uzun cevaplı yazılı ve çoktan seçmeli sorular ise hatırlama düzeyinden üst düzeye kadar uzanan kazanımların ölçülmesinde kullanılabilir. Geleneksel değerlendirme yaklaşımında kullanılan değerlendirme yöntemleri; öğrencilerin ne bildiği, program kazanımlarını edinip edinmediği, öğretimin etkililiği, sınıf düzeyinin ne olduğu hakkında fikir verir. Başka bir ifade ile değerlendirme, genel olarak sonuca dayalı öğrenmeyi belirlemek, öğrencinin okuldaki ilerlemesi hakkında ailelere ve öğrencilere bilgi sağlamak, öğrenmelerin

düzeyi hakkında karar vermek amaçlı yapılmaktadır. Örneğin; öğretmenin iki hafta süren ünite sonunda, öğrencilerin o ünite hakkında ne öğrendiklerini belirlemek için iki haftalık ünitenin kazanımlarına yönelik bir sınav hazırlaması ve öğrencilere uygulayarak onlara not vererek başarıları hakkında yargıda bulunması tipik geleneksel değerlendirme yaklaşımına örnek olarak gösterilebilir.

Öğrencinin dört dil becerisine ilişkin edinimlerin ne oranda gerçekleştiğinin tespitinde, başka bir deyişle öğretim programında hedeflenen kazanımların öğrenci tarafından edinilip edinilmediğinin veya edinme düzeylerinin belirlenmesinde, geleneksel yaklaşımdan yararlanılabilir. Örneğin; öğretim programında yer alan kazanım “Okuduğu ya da dinlediği metni anlar.” vb. şekilde olduğunda anlama becerisinin ne oranda gerçekleştiğinin belirlenmesi için öğrenciye günlük yaşamda karşılaşılabilecek konulara değinen, yaş grubuna göre uzun ya da kısa bir metin verilebilir ya da dinletilebilir ve metne ilişkin kısa cevaplı, boşluk doldurma, çoktan seçmeli, doğru yanlış veya açık uçlu gibi farklı soru türleri kullanılarak öğrencinin ilgili metne ilişkin kavrama düzeyi ölçülebilir.

Hazırlanan yazılı sınavlarda üst düzey bilişsel becerilerin ölçülmesine çalışılmalı, ağırlıklı olarak yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış klasik soru türlerine yer verilmelidir. Öğrenci edinimlerine ilişkin bilgi ve becerilerin, eleştirel düşünme, yorumlama yapma ve çıkarımda bulunma gibi üst düzey zihinsel süreçler olarak organize edilmiş şekilde bir bütünlük içinde ölçülmesi ve değerlendirilmesinde geleneksel yaklaşım tek başına yeterli olmayabilir. Bu durumda performansa dayalı değerlendirme yaklaşımının geleneksel değerlendirme yaklaşımını destekler nitelikte kullanılması, öğrenci performansının değerlendirilmesine daha yeterli bir doküman sağlayacaktır.

B. Performansa Dayalı Değerlendirme Yaklaşımı

Performansa dayalı değerlendirme, öğrencilerin bireysel farklılıklarını göz önüne alarak onların bilgi ve becerilerini gerçek yaşama aktarmalarını sağlayacak görevlerle ölçülmeli ve değerlendirilmelidir. Performansa dayalı değerlendirme üst düzey düşünme becerilerini kullanmayı gerektiren gerçek yaşamla ilişkili problemleri çözmeye yardımcı olur. Bu değerlendirme yaklaşımında öğrencilerden birden fazla kazanımı içeren ve beceriyi gerektiren bir görevi gerçekleştirmeleri ya da bir ürün oluşturmaları istenir. Görev, gözlenebilen bir performans veya somut bir ürünle sonuçlanmaktadır. Bu değerlendirme yaklaşımı, yapılandırıcı değerlendirme yapılabilmelerini, yazılı sınavlarla değerlendirilemeyecek tutum ve becerileri içeren birçok öğrenim kazanımının değerlendirilmesi için çeşitli ölçme araçlarının kullanımını sağlar. Öğrenmenin duyuşsal, sosyal (grup çalışmalarında iş birliği yapma, sosyal etkileşimde bulunma, çatışma yönetimi, başkalarının fikirlerine saygılı olma, sorumluluk alma vb.), üst bilişsel (kendi öğrenmeleri hakkında düşünme, göreve kendinden bir şeyler katma, öz değerlendirme vb.) özelliklerinin gelişiminde de etkili olur.

Performansa dayalı değerlendirmelerde görevlerin, geleneksel ölçme ve değerlendirme yaklaşımında olduğu gibi tek bir doğru cevabı yoktur. Görevin birden çok cevabı olabilmektedir. Bu nedenle performansa dayalı değerlendirme yapılırken görev / ödev iyi

tanımlanmış ölçütlere sahip dereceli puanlama anahtarları (rubric) ile değerlendirilmelidir. Performansı ortaya koymaya dayalı görevlerin / ödevlerin değerlendirilmesinde, öğrencilerin kendilerinden ne beklenildiğini bilip ona göre çalışmalarını biçimlendirmeleri amacıyla bu ödevler, öğrencilere dereceli puanlama anahtarı ile birlikte verilmelidir.

Performansa dayalı değerlendirme için en çok kullanılan araçlar; performans görevleri, projeler ve öğrenci ürün dosyalarıdır. Performansa dayalı değerlendirme yaklaşımına ilişkin araçlarının hazırlanması iki aşamada gerçekleşir. Birinci aşamada ölçme aracı hazırlanır, ikinci aşamada değerlendirme yönteminde ele alınacak kriterler, ölçütler, puanlama, nota dönüştürme ve karar verme durumuna ilişkin açıklamalar bulunur. Aşağıda performans görevlerine ilişkin bir çalışma örneği verilmiştir.

1. Performans Görevleri

Öğrencilerin kazanmaları hedeflenen bilgi ve becerilerini gerçek yaşamdakine benzer durumlarda uygulayabilme yeteneklerini değerlendirmek için tasarlanan görevlerdir. Bunlar sürecin ya da ürünün değerlendirilmesini sağlayan, önceden belirlenmiş ölçütlere göre değerlendirilen öğrenme ve değerlendirme etkinlikleridir.

Performans görevi geliştirirken izlenmesi gereken adımlar aşağıda sunulmuştur:

a. Ölçülmesi hedeflenen kazanım ya da kazanımların belirlenmesi: Performans görevi tek bir kazanımın ölçülmesinde kullanılabileceği gibi birden fazla kazanımın ölçülmesinde de kullanılabilir. Görevin çok sayıda kazanımı kapsamaması ve diğer disiplin alanlarıyla ilişkilendirme imkânı sağlanması tercih edilmelidir.

b. Görevin içeriğinin belirlenmesi: Ölçülmesi hedeflenen kazanım ya da kazanımlar belirlendikten sonra bu kazanımların içerdiği bilgi ve becerileri kapsayan bir görev tasarlanır. Görev tasarlanırken bu görevin birden fazla kazanımı içermesine, diğer disiplinlerle/ derslerle de ilgili olmasına, öğrenciyi değerlendirirken ona bir şeyler öğretmesine, gerçek yaşamla ilişkili olmasına, gözlemlenebilir olmasına ve sonunda elle tutulur bir ürün ortaya çıkmasına dikkat edilmelidir.

c. Beklenen performans ve ürünün tanımlanması: Bu bölüm belirlenirken verilen görevde öğrencilerden neler yapmalarının beklendiği, görevin tam olarak tamamlanma göstergelerinin neler olduğu ve bu görevin çıktıları tanımlanır.

ç. Görevin tamamlanma süresinin belirlenmesi: Performans görevinin ne kadar süre içinde tamamlanacağı görevin içeriğine, beklenen performansa, sınıf seviyesine ve sınıf koşullarına bağlı olarak belirlenebilir. Görev, bir ders saatinde tamamlanabileceği gibi, ön hazırlık gerektiren görevler için bu süre iki hafta ya da daha uzun olabilir. Ön hazırlık çalışmaları (araştırma yapma, malzemelerin hazırlanması vb.) evde tamamlansa da görevin son hâlinin sınıf ortamında ve öğretmenin gözleminde verilmesine dikkat edilmelidir.

Performans görevleri ev ödevi şeklinde algılanmamalıdır. Örneğin; değerlendirilmek istenilen kazanım “Vurgu ve tonlamalara dikkat ederek okur.” şeklinde ise bu görevin ev ödevi olarak verilmesine gerek yoktur. Öğrencilerin sınıf içinde yeni öğrendikleri bir paragraf ya da diyalogu sesli okumalarının istenmesi de bir performans görevi olarak değerlendirilebilir. Bu durumda sınıf mevcuduna bağlı olarak görevin süresi bir ya da iki ders saati olacaktır. Tüm öğrencilerin aynı zamanda aynı paragraf ya da diyalogu okuyarak değerlendirilmesi zorunlu değildir. Bu durumda öğrencilerin bir bölümü farklı zamanlarda da değerlendirilebileceğinden görevin süresi sınıf mevcuduna göre değişiklik gösterecektir.

d. Görevin değerlendirilmesinde kullanılacak aracın belirlenmesi: Performans görevlerinin değerlendirilmesinde ölçülmesi hedeflenen kazanıma, görevin içeriğine ve beklenen performanstaki tanımlamalara uygun olarak hazırlanmış ölçütlerden oluşturulan analitik dereceli puanlama anahtarının kullanılması tavsiye edilmektedir, ancak iyi şekilde hazırlanmış derecelendirme ölçekleri de performans görevlerinin değerlendirilmesinde kullanılabilir.

e. Görevin öğrencilere sunulması: Performans görevinin nasıl yapılacağı konusunda öğrencilere yol göstermesi amacıyla yönergelerden oluşan bir açıklama sunulmalıdır, ancak performans görevleri ders işlenişi sırasında verilen ve hazırlanan ölçütlere göre değerlendirilebilecek çalışmalar da olabileceğinden sadece içerikte ders işlenişi sırasında öğrencilere sözlü olarak aktarılabilir. Bu durumda görevin konusu ile uygulama tarihi, ölçütlerin yazıldığı ve öğrenci performansının değerlendirildiği form üzerine yazılabilir.

Performans görevi; eleştirel düşünme, problem çözme, okuduğunu anlama, yaratıcılığını kullanma, araştırma yapma gibi öğrencinin bilişsel, duyuşsal, psikomotor, alandaki becerilerini kullanmasını, geliştirmesini ve bir ürün ortaya koymasına yönelik öğretmen rehberliğinde yapılan çalışmalardan oluşur. Performans görevlerinin amacı, öğrencilerin üst düzey zihinsel becerilerinin geliştirilmesi ve ölçülmesidir. Performans görevinin bölümleri şunlardır:

Tanımlama bölümü, performans görevinin özü niteliğindedir. Bu aşamada ölçülmesi hedeflenen kazanım ya da kazanımlar belirtilir.

Görev bölümünde öğrenciye yapması gereken görevler sunulur.

Yönerge bölümünde öğrencinin görevini yerine getirirken dikkat etmesi gereken hususlar belirtilir. Performans görevinin tam olarak tamamlandığına ilişkin göstergeler ve bu görevin çıktıları tanımlanır.

Süre bölümünde görevin tamamlanma süresi belirtilir.

Puanlama yöntemi bölümünde ise yapılan çalışmanın değerlendirilmesinin nasıl yapılacağı belirtilir. Bu bölümde değerlendirmede kullanılacak dereceli puanlama anahtarı, formlar gibi araçlara yer verilir.

Lazca dersinde kullanılacak bir performans görevi örneği aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Performans Görevi Örneği

Ders	Lazca
Sınıf	6. Sınıf
Konu	Yaşanılan çevre ile ilgili basit bir hikâye yazma
Kazanımlar	<ul style="list-style-type: none">• Yakın çevresindeki kişileri ve nesnelere betimler.• Yaşadığı yeri ve çevresini basit ifadelerle yazılı olarak tasvir eder.• Düzeye uygun bir paragrafı dikte yoluyla yazar.• Duygu ve düşüncelerini ifade edecek düzeye uygun bir paragraf yazar.
Puanlama Yöntemi	Dereceli puanlama anahtarı
Süre	10 gün
Yönerge	<ul style="list-style-type: none">• Yaşadığınız çevrenin özelliklerini düşünülecek ve aile bireylerine sorunuz.• Yaşadığınız çevrenin özelliklerini tasvir edecek bir hikayeyi zihninizde oluşturun.• Oluşturduğunuz hikâyeyi aile bireyleriyle paylaşınız.• Hikâye sınıf ortamında yazılacak.• Hikâyeye uygun bir başlık yazılacak.• Hikâye bir paragraf ya da kısa iki paragraftan oluşacak.• Yaşadığınız çevreyi tasvir edecek bir resim çiziniz.• Hikâyenin değerlendirilmesi dereceli puanlama anahtarı ile yapılacaktır.

Yukarıda bir örneği verilen Lazca dersinde kullanılacak performans görevine ilişkin dereceli puanlama anahtarı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Dereceli Puanlama Anahtarı (Rubric) Örneği

Öğrencinin Adı Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

Tarih:

Ölçütler	Dereceler				
	1 (Zayıf)	2 (Geçer)	3 (Orta)	4 (İyi)	5 (Çok iyi)
Anlamli cümleler yazma.		X			
Çevresini tasvir etme.			X		
Hikayenin başlığını yazma.					X
Hikayenin konusuna uygun resim çizme.				X	
Yazım kurallarına uyma.	X				
Toplam Puanı	15	Yüzlük Sisteme Dönüştürülmüş Puanı			60

Not: (1) Dereceli puanlama anahtarının bir örneği öğrencilere verilecektir. Öğretmen dereceli puanlama anahtarını kendi oluşturabileceği gibi öğrencilerle birlikte de oluşturabilir. (2) Tablodaki puanlamalar dereceli puanlama anahtarında alınan puanların yüzlük puan sistemine dönüştürülmesi için verilmiştir. (3) Bir sınıftaki tüm öğrenciler bir listede yer alacak şekilde bir form da kullanılabilir.

2. Değerlendirme Araçları

Sadece performans görevi verilerek performansa dayalı değerlendirme yapmak mümkün değildir. Performans görevi sırasında öğrencilerin göstermiş oldukları performansı ve ortaya koydukları ürünü değerlendirmek amacıyla önceden hazırlanan bir değerlendirme aracının kullanılması performansa dayalı değerlendirme yapmak için gerekli ve zorunludur. Değerlendirme formunda yer alan ölçütler kazanımda belirtilen bilgi ve becerilere, performans görevinin içeriğine, beklenen performansa ve varsa görevin sunumu sırasında öğrenciden beklenildiği belirtilen yönergelerle bağlı olarak belirlenmelidir. Ölçüt sayısı verilen görevin gerektirdiği bilgi ve becerilere göre belirlenir.

Derecelendirme ölçeği: Öğrencinin belirlenen ölçütlere göre ne oranda performans gösterdiğini belirlemek için kullanılmaktadır. Bunlar öğrencinin performansına not vermek amacıyla da kullanılabilir, ancak performans hakkında ayrıntılı bilgi sağlamamaktadırlar. Bu nedenle performansa dayalı değerlendirme yapabilmek için performans görevlerinin analitik dereceli puanlama anahtarı kullanılarak değerlendirilmesi tavsiye edilmektedir.

Örnek

Derecelendirme ölçeğinin hazırlanmasına görevin içeriğini de dikkate almak kaydıyla beklenen performansta belirtilen hususlar ele alınarak ölçütlerin hazırlanması ile başlanmalıdır.

	4 Mükemmel	3 İyi	2 Orta	1 Geliştirilmesi Gerekli
Grup Çalışması				
1. Grubuyla uyum içinde çalışma				
2. Kendi üstüne düşen görevleri eksiksiz olarak yerine getirme				
3. Grup çalışması sırasında fikir ve düşüncelerini rahatlıkla ifade etme				
4. Farklı fikir ve görüşlere saygılı şekilde tepki verme				
Kimlik Kartı				
5. Kimlik kartında yer alan bilgileri doğru şekilde doldurma				
6. Kelimeleri tam ve doğru şekilde yazma				
Afiş				
7. Grup üyelerinin hazırlanan kimlik kartlarını bir araya getirme şekli				
8. Afişin yaratıcılığı ve özgünlüğü				
9. Afişin hazırlanmasında malzemelerin kullanımı				

Dikkat edileceği üzere performans görevi, kazanımda belirtilen bilgi ve becerilerin yanı sıra grup çalışması, yaratıcı düşünme gibi becerilerin de gözlemlenmesini gerektirmektedir. Bu nedenle ölçütler yazılırken öğretim programlarının genel amaçlarında yer alan bu becerilerin ölçülmesi için gerekli ölçütlere de yer verilmelidir. Performans dereceleri belirlenirken rakam değerleri (4, 3, 2, 1) kullanılabileceği gibi performans tanımlayıcıları da (mükemmel, iyi, orta, geliştirilmesi gerekli) kullanılabilir.

Formdan Alınan Puanın Nota Dönüştürülmesi

Formda ekleme ya da çıkarma yapılmazsa toplam 9 ölçüt bulunmaktadır. Öğrencinin bir ölçütten alabileceği en yüksek puan ise 4'tür. Ölçüt sayısı ve en yüksek performans düzeyi çarpılarak öğrencinin bu formun genelinden alabileceği puan değeri hesaplanmış olur: $9 \times 4 = 36$. Örneğin; bir öğrenci bu formdan 20 puan almış olsun. Bu puanın 100'lük not sistemindeki değerinin hesaplanması için basit bir orantı kurularak 36 üzerinden 20 puan alan bir öğrencinin 100 üzerinden kaç puan alacağı hesaplanır: $100 \times 20 / 36 = 56$ 'dır.

3. Ürün Dosyası (Portfolyo)

Öğrenci ürün dosyası, öğrencinin bir ya da birkaç alandaki çalışmalarını, harcadığı çabayı, geçirdiği evreleri gösteren, öğrencinin ürünlerinin bir araya getirilmesi ile oluşturulan dosyadır. Öğrencinin sınıf içi etkinlikler sırasında yaptığı çalışmalarından, hazırladığı performans görevlerinden, proje çalışmalarından, beğendiği ve performansını yansıttığına

inandıklarını seçmesi sonucunda oluşan öğrenci ürün dosyası, aynı zamanda hem öğretmen hem de öğrenci için bir değerlendirme aracıdır.

Ürün dosyaları birçok amaç için kullanılabilir. Bunlar;

- Öğrencilerin tipik performanslarının kaydedilerek gelecek yıllarda öğretmenlere veri sağlamak,
- Öğrencinin gelişimini kanıtlarla daha sağlıklı izlemek,
- Ailelere öğrencinin performansını gösteren örnekler sunmak ve aileyi öğrencinin eğitimine katmak,
- Öğrencinin öz disiplin ve sorumluluk bilincini geliştirmek ve öğrenciye kendi kendini değerlendirme becerisi kazandırmak,
- Bir konu alanında iyi bir performans meydana geldiğinde, öğrencileri bu performans hakkındaki düşüncelerle teşvik etmek, güdülemek,
- Öğretim programında gelişmeye ihtiyaç olan alanları belirlemek,
- Öğrencileri değerlendirmek olarak sıralanabilir.

4. Proje

Öğrencilerin grup hâlinde veya bireysel olarak istedikleri bir alanda ya da konuda inceleme, araştırma ve yorum yapma, görüş geliştirme, yeni bilgilere ulaşma, özgün düşünce üretme ve çıkarımlarda bulunma amacıyla ders öğretmeni rehberliğinde yapacakları çalışmalardır. Projeler, öğrencilerin bireysel olarak ya da grup içinde bazı görevleri yerine getirmelerine olanak sunar. Projeler, yönergeler ve puanlama standartları gerektirir. Projeler hazırlanırken performans görevlerinin hazırlanmasındaki adımlar takip edilir. Değerlendirilmesi ise tıpkı performans görevlerinde olduğu gibi dereceli puanlama anahtarı ya da derecelendirme ölçekleri kullanılarak yapılmalıdır. Projelerin içeriği performans görevleri ile kıyaslandığında daha geniş kapsamlıdır. Mümkün olduğunca bir yıla yayılan kazanımları içerisine almalı ve diğer disiplinlerle (sosyal bilgiler, matematik vb.) ilişki kurulmalıdır. Projeler bilimsel düşünme becerilerinin gelişmesine katkıda bulunacak şekilde tasarlanmalıdır. Projeler bir yarıyılı veya iki yarıyılı kapsayacak şekilde verilebilir. Bir öğretim yılını kapsayan projelerin belli basamakları süreç içinde kontrol edilmeli ve değerlendirilmelidir. Bu tür projelerin konuları seçilirken bir yıl içinde öğrencilere kazandırılması hedeflenen bilgi ve becerileri de kapsayabilir. Başka bir deyişle, projenin verildiği tarihte projede yer alan kazanımlardan bazıları işlenmemiş olabilir. Her kazanımın işlenişi sırasında projenin belirli bir adımı tamamlatılmalı ve değerlendirilmelidir.

Proje Örneği

Sınıf: 8

İçerik: Doğa ve çevre konulu, Lazca bir broşür hazırlama ve kısa bir sunum ile tanıtma

Kazanımlar:

1. İnternet ve diğer yazılı kaynakları kullanarak bir konu hakkında araştırma yapar.
2. Bir konu hakkında araştırma yaparken elde ettiği bilgileri konunun alt başlıkları hâlinde sınıflandırabilir.
3. Araştırma yapmak amacı ile İnternet kullanabilir.
4. Bir konu ile ilgili bilgileri kullanarak bir broşür hazırlayabilir.
5. Broşür hazırlamak amacı ile bilgisayar programları (Power Point, Word, WordArt, Paint gibi) kullanabilir.
6. Yazım kurallarını doğru kullanabilir.
7. Bağlaçları ve kelimeleri doğru kullanabilir.
8. Bir konu hakkında bilgilendirme metni yazabilir.
9. Kelimeleri doğru telaffuz ederek doğru vurgu ve tonlama ile, dinleyicilerle göz teması kurarak sesini doğru kullanarak öz güvenli bir duruşla kısa bir sunum yapabilir.

Beklenen Performans:

- Bir çalışma planı hazırlayarak her performans için son tarihler belirlemek
- Çevredeki doğal güzellikler ve canlılar hakkında ilgi çekici bilgi bulmak
- Bu bilgileri resimler, fotoğraflar ya da kendi çizeceği resimler ile anlatmak
- Çeşitli çizim ve yazım programlarını kullanarak topladığı bilgi ve görselleri uygun şekilde bir araya getiren, etkileyici bir broşür hazırlamak
- Broşürünü tanıtan kısa bir sunu hazırlamak

Süre : 4 ay

Değerlendirme : Değerlendirme Ölçeği Formu

Proje İçin Değerlendirme Ölçeği Açıklamaları (Doğa ve Çevre)

Öğrencilerinizin bu projedeki performanslarını değerlendirmeniz için puan değerleri ve değerlendirme ölçütleri aşağıda sunulmuştur. Proje ve değerlendirme ölçütleri örnek olarak hazırlanmıştır. Görevi ve değerlendirme ölçütlerini projeyi veriş şeklinize, sınıf mevcudunuza, çevre ve sınıf koşullarına vb. etmenlere göre uygun şekilde düzenleyebilirsiniz.

Puan Değerlerine İlişkin Açıklamalar

Çalışma Planı

4: Belirtilen son tarihlere uyulduysa

3: Her performans için belirtilen son tarihlerden en az birine 1-3 gün uyulmadıysa

2: Her performans için belirtilen son tarihlerden en az birine 4-7 gün uyulmadıysa

1: Her performans için belirtilen son tarihlerden en az birine 8 ve daha fazla gün uyulmadıysa

Broşürde Kullanılan Metinler

4: Doğa ve çevre ile ilgili kelimeleri ve kelime gruplarını doğru kullandıysa, öğrendiği bağlaçları yerinde kullandıysa, dil bilgisi hatası hiç yapmadıysa, bilgiyi anlaşılır alt başlıklar altında anlaşılır olarak verdiyse, yazım kurallarına tamamen uyduysa, konuyu ilgi çekici bilgilerle zenginleştirdiyse

3: Ölçülen alt kriterde anlamı ve akıcılığı çok etkilemeyecek oranda hatanın/eksikliğin olması

2: Ölçülen alt kriterde anlamı ve akıcılığı zorlayacak oranda hatanın/eksikliğin olması

1:Ölçülen alt kriterde anlamı ve akıcılığı tamamen zorlayacak oranda hatanın/eksikliğin olması

Sunum

4: Kendinden emin (diğer alt kriterlere göre derecesi belirlenir), doğru telaffuz, vurgu ve tonlama ile, dinleyicilerle göz teması kurarak sesinin herkes tarafından duyulacağı şekilde broşürünü tanıtmaya

3: Ölçülen alt kriterde anlamı ve akıcılığı çok etkilemeyecek oranda hatanın/eksikliğin olması (örn: göz temasının sadece öğretmenle ve belli birkaç öğrenci ile kurulması, bazı kelimeleri yanlış telaffuz etmesi, birkaç cümleyi ve kelimeyi yanlış vurgu ve tonlama ile söylenmesi, sesin sınıfın çoğunluğu tarafından duyulması)

2: Ölçülen alt kriterde anlamı ve akıcılığı zorlayacak oranda hatanın/eksikliğin olması (örn: göz temasının çok az veya birkaç defa kurulması, anlamı zorlaştıracak oranda kelimenin yanlış telaffuz edilmesi, anlamı ve akıcılığı zorlaştıracak oranda cümle ve kelimenin yanlış vurgu ve tonlama ile söylenmesi, sesin sınıfın yarısı kadarı tarafından rahat duyulması)

1:Ölçülen alt kriterde anlamı ve akıcılığı tamamen zorlayacak oranda hatanın/eksikliğin olması (örn: göz temasının neredeyse hiç kurulmadan çoğunlukla metne bakılması, anlamı tamamen zorlaştıracak/anlamayı engelleyecek oranda kelimenin yanlış telaffuz edilmesi, anlamı ve akıcılığı engelleyecek oranda cümle ve kelimenin yanlış vurgu ve tonlama ile söylenmesi, sesin ancak en ön sıralarda oturanlar tarafından rahat duyulması)

Değerlendirme Ölçeği (Doğa ve Çevre)

Yukarıda verilen ölçütlere göre beklenenleri öğrencilerinizin ne oranda gerçekleştirdiklerini ilgili sütuna uygun gördüğünüz puan değerini yazarak değerlendiriniz. Değerlendirme ölçeğinde bulunan üç ölçüt için verilebilecek en yüksek puan 4'tür. Değerlendirme toplam 12 puan üzerinden yapılmalıdır.

	Puan
Çalışma Planı	4
Broşürde Kullanılan Metinler	4
Sunum	4
Toplam	12

5. Öz Değerlendirme

Öz değerlendirme, öğrencinin kendi çalışmasını öğretmen ya da öğrenciler tarafından belirlenmiş ölçütlere göre değerlendirmesidir. Öz değerlendirme, öğrencinin yeteneklerini keşfetmesine, güçlü ve zayıf yönlerinin farkına varmasına, kendi öğrenmeleri ve ilerlemesini değerlendirmesine olanak sağlar. Öz değerlendirmenin önemi konusunda öğrencilerin yeterince bilgi sahibi olması önemlidir. Başlangıçta öz değerlendirme, öğrencilerin deneyimsizliği nedeniyle yanılığlara neden olabilir, fakat öğrenciler deneyim kazandıkça aldıkları kararlar daha doğru olacaktır. Öz değerlendirmede, formlar ya da kontrol listeleri kullanılabilir. Öğrenci öz değerlendirme formu örneği aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo: Öz Değerlendirme Formu

Öğrencinin Adı Soyadı:

Sınıfı:

Numarası:

Tarih:

Yönerge: Bu form kendinizi değerlendirmeniz amacıyla hazırlanmıştır.

<i>Etkinlik adı</i>	
<i>Tarih</i>	
<i>Öğrencinin adı soyadı</i>	
<i>Sınıfı ve numarası</i>	
<i>Bu etkinlikte neler yaptım?</i>	
<i>Bu etkinlikte neyi ya da neleri iyi yaptım?</i>	
<i>Bu etkinliği yaparken en çok zorlandığım bölümler hangileridir?</i>	
<i>Bu etkinlikte neler öğrendim?</i>	
<i>Bu etkinliğe benzer yeni etkinlikler yaparken dikkat edeceğim noktalar:</i>	

C. Dil becerilerinin ölçülmesi (Kaynak: TTKB, 2011 yılı onaylı İlköğretim Kurumları 4-8. Sınıflar Almanca Dersi Öğretim Programı 'ndan faydalanılmıştır.)

Dil programları, öğrencilerin diğer öğrenme alanlarındaki bilgi, beceri ve yeterliliklerinin gelişiminde ve güçlenmesinde de önemli bir yer tutmaktadır. Dil programları ile öğrencilere kazandırılması hedeflenen dinleme, okuma, konuşma, yazma ve görsel okuma becerileri öğrencilerin diğer öğrenme alanlarındaki başarılarının yanı sıra iletişim kurma ve sosyal iletişimde bulunma gibi becerilerinin de gelişmesinde etkili olmaktadır. Dil aracılığıyla

iletişimdeki dört temel beceri, anlama (dinleme ve okuma) ve anlatma (konuşma ve yazma) olarak iki gruba ayrılır. Bu dört beceri dikkatli bir şekilde birleştirilmeli, olabildiğince fazla iletişimsel görevleri yerine getirmede kullanılmalıdır. Dil becerilerinin kullanımında ve yapıya ilişkin dilsel öğelerin seçiminde iletişim ortamının getirdiği bağlamsal özellikler; iletişimin amacı, iletişimin gerçekleştiği yer ve zaman, iletişimde bulunan kişiler arasındaki ilişkiler gözetilmeli, toplumsal bağlama uygun düşecek dil kullanımları ile iletişimsel işlevler yerine getirilebilmelidir. Bu anlamda ölçme ve değerlendirme sürecinde edimsel yetiyi de gözetecek şekilde sadece kullanılan yapıların doğruluğu değil, toplumsal bağlama uygunluğu da göz önünde bulundurulmalıdır. Ölçme aracını hazırlayan kişi için gerçek yaşamdaki dili kullanma becerisiyle doğrudan ilişkili görünen test soru çeşitleri üzerinde odaklanmak önemlidir. Örneğin; anlama becerisini ölçerken metinle ilgili soruları yanıtlama tekniği; anlatma becerisini ölçerken de hikâye anlatma ya da geleneksel kompozisyonların yerine mektup yazma, rapor hazırlama ya da mesaj yazma gibi yazılı anlatım türleri tercih edilmelidir.

- **Dil öğelerinin ölçülmesi:** Dil bilgisi bir dilin yapısı, kuralları ve işleyişi ile ilgilidir. Dolayısıyla dilden ayrı bir birim gibi düşünülemez. Dil bilgisi dil becerilerinden ayrı olarak ele alınmamalı, dil becerileri ile birlikte değerlendirilmelidir. Dil becerilerinin yanında dil bilgisi, kelime bilgisi (anlam ve işlev) ve ses bilgisi (vurgu ve tonlama) gibi dil öğelerinin ölçülmesi de büyük önem taşımaktadır.
- **Dil bilgisi ve kullanımının ölçülmesi:** Öğrencinin uygun dil bilgisi yapılarını tanıması ve uygun yapıyı kullanabilme becerisini ölçer. Genellikle dil bilgisi testleri doğru dil bilgisi yapısını tanımlama ve üretme yeteneğini ölçmekte, anlamı açıklamadaki dil bilgisi yeteneğini ölçmemektedir. İletişimsel yaklaşımın önem kazanmasıyla dil bilgisinin yeri değişmiş ve dil bilgisinin ölçülmesine verilen değer de azalmıştır. Dil bilgisi, yazma ve konuşma becerisinin incelendiği bir performans testinde ölçülebilir ve böylesi bir performans ödevinin bir kategorisi durumunda incelenebilir. Yani burada asıl ölçülen yazma ve konuşma becerileridir fakat bunları oluştururken öğrenci dil bilgisini de kullanmak zorundadır. Öğretmen bu beceriler aracılığıyla dil bilgisi yeterliğini de ölçmüş olacaktır. Dil bilgisinde farklı soru türleriyle ölçme ve değerlendirme yapılabilir. Çoktan seçmeli, kısa cevaplı, boşluk doldurma, sözcükten sözcük türetme, bireşim ve yeniden düzenleme çalışmaları bunlardan bazılarıdır.
- **Kelime bilgisinin ölçülmesi:** Günlük hayatta konuşma ve yazma dilinde kullanılan kelimelerin yanı sıra bazı kelimelerin anlamlarının öğrenci tarafından bilinip bilinmediğini ölçer. Dört çeşit kelime bilgisi vardır. Bunlar;
 - ✓ Etkin konuşma kelime bilgisi: Konuşan kişi kelimeleri konuşurken kullanır.
 - ✓ Pasif dinleme kelime bilgisi: Dinleyici kelimeleri tanır, ama üretmez.
 - ✓ Pasif okuma kelime bilgisi: Okuyucu kelimeleri tanır, ama üretmez.

- ✓ Etkin yazma kelime bilgisi: Yazan kişi kelimeleri yazarken kullanır.

Kelime bilgisini ölçmede farklı soru türleri kullanılır. Bunlardan bir kısmı, çoktan seçmeli, boşluk doldurma, resmin karşılığı olan sözcükleri bulma, düzenleme (karışık biçimde verilmiş harflerden sözcük türetme) türü sorulardır.

- **Ses bilgisinin ölçülmesi:** Bir dilin tanımlanmış seslerinin telaffuzunun, vurgusunun, ahenk yapısının ölçülmesidir. Konuşma dilinin öğretimindeki amaç, dilde başarılı bir şekilde iletişim kurabilme yeteneğinin geliştirilmesi olup anlatmanın yanı sıra anlamayı da içerir. Başlangıç seviyesinin taklit ve tekrarı hariç bütün seviyelerde konuşma becerisini ölçmek zordur. Birey bütün sesleri doğru kullanmış olabilir ama fikirlerini etkili bir şekilde dile getiremeyebilir ya da fikirlerini etkili bir biçimde ve açıkça ortaya koymuş olmasına rağmen harfleri seslendirirken sayısız hata yapmış olabilir. Öğrencilerin fonoloji becerileri; röportaj, sesli ve görüntülü kayıt uyarıcılarına tepki, performans görevleri ve görüşmeler yoluyla ölçülebilir.

Örnek Ölçme ve Değerlendirme Yöntemleri		
Dil Becerileri	Yöntem	Açıklama
Dinleme ve Konuşma	Görüşme	<p>Görüşme öğrencilere hem dinlediğini anlama becerisini hem de dili doğru şekilde kullanabildiğini (iletişim becerisi) gösterme imkânı sağlar. Bu yöntemle yapılan bir değerlendirme şu bölümlerden oluşmalıdır. Dönem başında yapılıyorsa tek kelimelik cevaplar gerektiren açık uçlu sorular sorulabilir: “İsmin nedir?, Nasılsın?, Bu nedir?” Böylelikle öğrencinin dile olan yatkınlığı ve önceki öğrenmeleri hakkında fikir edinilebilir.</p> <p>İlerleyen zamanlarda ise bir ya da daha fazla cümle kurmasını ve bazı dil bilgisi yapılarını kullanmasını gerektiren sorular sorulabilir: “Aileni tanıtır mısın?”.</p> <p>Sorulan soruların ve öğrenciden kullanması beklenen dil yapılarının öğretim programında yer alan kazanımlarla tutarlı olması gerekmektedir. Aksi takdirde yapılan değerlendirmeler geçersiz olacaktır. Görüşmenin hangi zamanlarda ve nasıl yapılacağı ise dersin işleniş şekline, sınıf mevcuduna bağlı olarak öğretmen tarafından belirlenmelidir.</p>
	İşitsel Kavrama	<p>İşitsel kavramaya ilişkin olarak yapılan değerlendirmeler, öğrencilerin öğrendikleri dile verdikleri tepkilerin belirlenmesinde önemlidir. Bu tür değerlendirmelerde öğrencilerin sözlü olarak tepki vermesi istenebileceği gibi, bir davranışı gerçekleştirme de istenebilir (Yönergeler söylenerek öğrenciden yapması istenebilir. Örneğin “İşaretle!, Dinle!, Tekrar et!”). Bu değerlendirmeler yazılı olarak da yapılabilir. Daha önceden kaydedilmiş ya da öğretmen tarafından okunulan bir metnin dinlenmesi ve metne ilişkin olarak farklı soru türleri (kısa cevaplı, tamamlamalı, doğru/yanlış, çoktan seçmeli vb.) kullanılarak hazırlanmış bir testi cevaplamaları istenebilir.</p> <p>Bu şekilde uygulanacak olan değerlendirmelerde, hazırlanan soruların içerik ve soru türü bakımından kazanımlarda belirtilen içerik ve beceri seviyesine uygun olması önemlidir.</p>
Okuma	Sesli okuma metinleri	<p>Öğrencilerin okumalarının ve telaffuzlarının değerlendirilmesi için puanlanmış okuma metinlerini öğrencilerden okumaları istenebilir. Öğrencilerin sesli olarak okudukları metni kavramaları ise metne ilişkin kısa cevaplı sorular sorularak ölçülebilir.</p>
	Okuduğunu kavrama	<p>Öğrencilere çeşitli formlardaki metinler verilerek bu metinlere ilişkin farklı türdeki (çoktan seçmeli, doğru/yanlış, tamamlamalı vb.) soruları cevaplamaları istenebilir.</p>
Yazma	Serbest kompozisyonlar	<p>Bu tür değerlendirmeler öğrencilere açık-uçlu durumlarda dili uygun şekilde kullanma becerilerini gösterme imkânı sağlar. Öğrencilerden program kazanımlarında önerilen türdeki metinler yazmaları istenebileceği gibi, öğrendikleri kalıp ve dil bilgisi kurallarını gösterebilecekleri hikâyeler ya da düz yazılar yazmaları da istenebilir. Örneğin; değerlendiren kişi öğrencilere, “Ben ile ilgileniyorum ve bu konuda daha fazla şey öğrenmek istiyorum. Bu konu hakkında bir hikâye ya da kompozisyon yazar mısınız?” şeklinde yönlendirme yapabilir. Bu tür değerlendirmeler 20-30 dakikalık olarak hazırlanmalıdır.</p> <p>Bu değerlendirmede verilen konuların ve kullanılması beklenen kelime ile dil bilgisi yapılarının öğretim programı kazanımları ile tutarlı olmasına dikkat edilmelidir.</p>

Dil Becerilerinin Ölçülmesine İlişkin Açıklamalar

Yeni bir dil öğrenen öğrencilerin eğitimsel ihtiyaçlarının belirlenmesi için çeşitli değerlendirme araçlarının kullanılması gerekmektedir. Öğrencilere ne bildiklerini ve yapabildiklerini göstermeleri için farklı ve çok sayıda imkân sağlanması, eksik ve yanlış öğrenmeler ile edinilmiş becerilerin belirlenmesini kolaylaştıracaktır. Ayrıca dil becerilerinin geliştirilmesi için erken müdahale imkânı sağlayacaktır.

Öğrencilerin dil becerilerini ne oranda edindiklerinin belirlenmesinde kullanılacak yöntem ve ölçme aracı örnekleri aşağıda sunulmaktadır.

Dinleme Becerisinin Ölçülmesi

Bu beceri duyduğunu yazma şeklinde, ya da çoktan seçmeli sorularla ölçülebilir. Çoktan seçmeli sorularda, iki sesteş kelime verilip duyduğunu işaretlemesi ya da bir dizi soru/yönerge dinletilip uygun karşılığı seçmesi istenir.

Konuşma Becerisinin Ölçülmesi

Konuşma becerisi söyleşi, rol yapma, grup tartışmaları, benzetim, doğaçlama gibi etkinliklerle ölçülebilir. Bir resmi tasvir ya da resme ilişkin soruları cevaplama en yaygın kullanılan tekniklerdir.

Dil Kullanımı

Düzgün dil bilgisi	10 puan
Konuşma dili kullanımı	10 puan
Telaffuz	10 puan
Düzgün tonlama	10 puan
Dinleme anlama	10 puan

Okuma Becerisinin Ölçülmesi

Okuma becerisini ölçen sorular iki tipte hazırlanabilir:

1. Bir metnin genel hatlarıyla anlaşılıp anlaşılmadığını ölçen kısa cevaplı sorular
2. Bir metnin içeriğindeki ayrıntıların anlaşılıp anlaşılmadığını ölçen sorular

Yazma Becerisinin Ölçülmesi

Bu beceri; kelime, cümle, paragraf veya kompozisyon yazma düzeyinde ölçülebilir. Örneğin; verilen karışık kelimelerden kurallı cümle yapma, ön ekleri uygun kelimelerle eşleştirme, kelimeleri doğru yazma, anlamını bozmadan, belli yapılar kullanarak cümleyi yeniden yazma, duyduğunu yazma, karışık cümlelerden anlamlı paragraf oluşturma, eksik bir metni tamamlama, bir konu hakkında kompozisyon yazma. Serbest yazma, tamamen öznel bir değerlendirmeye dayandığı için, kontrollü yazma soru tipleri tercih edilmelidir. Örneğin;

öğrenciye bir resim, tablo, harita, grafik verilerek ondan tasvir, yol tarifi, yorumlama yapması istenebilir.

VI. ETKİNLİK ÖRNEKLERİ

Aşağıda programın hayata geçirilmesi aşamasında Lazca Dersi Öğretim Programı kullanıcılarına fikir verecek bazı etkinlik örnekleri verilmiştir. Bu etkinlikler dinleme, okuma, karşılıklı konuşma, sözlü anlatım ve yazma becerilerine göre verilmiştir. Ancak programın öngördüğü etkinlikler sadece bunlar ile sınırlı değildir. Programın kullanıcıları bu etkinlikleri yol gösterici örnekler olarak görmelidir.

LAZCA OKUMA ETKİNLİĞİ

Etkinlik 1: İfadeyi doğru resimle eşleştirme

Sınıf 5

Temel beceri: Okuma

Süre: 20 dakika

Kazanımlar : Okuduğu metni anlama ve çözümleme, resimleri doğru tanımlaya ifadeleri seçebilme

Araç - Gereç: Çalışma kâğıtları, sözlük

Süreç





1. Resimlerde gösterilen organların Lazca isimleri resimlerin altına yazılır.
2. Sessiz okuma tekniği ile öğrenciler aşağıda verilen tanımları okurlar.
3. Metinde geçen bilinmeyen kelimeler var ise sözlük kullanılarak anlamları bulunur.
4. Öğrencilerden resimleri doğru tanımlarla eşleştirmeleri beklenir.

Toli : Odziru şeni vixmart. Hemute iri tevuli bziremt. Mele, mole jur tane miğunan. Kiana-çkunis oâironi dido mutxa ren. Hawi si mu dzirem?

Uci : Nena do ziûape ognu şeni vixmart. Dudi-çkunişi mele, mole jur tane miğunan. Kianas ognaponi dido nena ren. Hawi si mu ognam?

Çxindi : Çku onûinu şeni vixmart. Şurape ûaronik torum do çku hentepe vişuramt. Hemuk şurape tikunişe ocğonams. Ūaronis onûinoni dido şura ren. Hawi si mu inûinam?

Nena : Oöüomale loya ren-i vana mwutxe ren-i, möoxa ren-i vana ôriüe ren-i? Hantepe ognapu şeni vixmart. Andğa si mu öüomi?

			
nena	çxinci	uci	toli

Değerlendirme

1. Öğrencilerin tanımları doğru anlayıp anlamadıkları kontrol edilir.
2. Resimlerin doğru tanımlarla eşleştirilip eşleştirilmediği kontrol edilir.

Etkinlik 2 : Hikayeyi birleştirme

Sınıf 6

Temel beceri: Okuma

Süre: 40 dakika

Kazanımlar : Okuduğu metni anlama ve çözümleme; kendi içinde tutarlı metin oluşturma

Araç - Gereç: Hikaye parçalarının yazılı olduğu çalışma kâğıtları, yapıştırıcı

Süreç

1. Öğrenciler üç kişilik gruplara ayrılır.
2. Hikayenin her bir parçası gruptaki bir öğrenciye sırası karışık olarak verilir.
3. Her öğrenci sahip olduğu hikaye parçasını önce sessizce okur, sonra diğer grup arkadaşlarına anlatır.
4. Her grubun hikaye parçalarını anlamlı bir bütün oluşturacak şekilde doğru sıraya koymasını beklenir.
5. Bütün grup üyelerinin çalışmada etkin rol alması sağlanır.

Ndđaluri

Andđa ordo eviseli. Mani mani dovixaziri do gale kogamapti.

Parkişe vigzali. Parkis ar öüüa kodopxedi. Berepes vowüedi. Parkis berepek ibirües.

Maneba çkimis dovüüilifoni. Hemuşüala Noğaşe vidit. Noğas goptit.

Noğas, ar üoçik guda ööandinamüu. Dopxedi do améika guda vişüini.

Oxorişe govikti. Gyari ööüöomi. Oncire çkimis dopxedi do améika kodovisvaci. Ama xolo-ti huzuri var miğuüuxu.

Uüaçe baba çkimişi odaşe vigzali do ali kodolovabi. Ma baba-çkimis dido öorom. Hemuşkala dopxedit do visinapit.

Değerlendirme

1. Etkinlik esnasında gruptaki her öğrencinin çalışmaya etkin katılımını kontrol edilir.
2. Hikayenin doğru sırası sınıfta duyurulmadan önce her grup öğretmene hazırladığı sırayı teslim eder.
3. Tüm sınıfın katılımını ile doğru hikaye sırası tartışılır.

Etkinlik 3 : Atasözlerinin anlamını tahmin etme

Sınıf 7

Temel beceri: Okuma

Süre: 20 dakika

Kazanımlar : Okuduğu cümleleri anlama ve çözümleme; atasözlerindeki mecazi anlamları çözümleme

Araç - Gereç: Çalışma kâğıtları, Lazca sözlük

Süreç

1. Öğrenciler sıra arkadaşları ile iki kişilik gruplar oluşturur.
2. Atasözleri ve açıklamaların hepsi sessiz okuma tekniği kullanılarak çözümlenir.
3. Her atasözü uygun açıklama ile gruplar tarafından eşleştirilir.

Ôaôulepeşi tkvalape

1. Avlaşi xoci ôanda xociüa.
2. Demirci dişkaşi bergite dixven.
3. Ar bigate mtel puci var içven.
4. Coğorik biga nizumams do cişüums.
5. Coğori olalu şeni, biga ovalu şeni.
6. Üoçi üoçişi nöami ren.
7. Daçxuri wulu orûaşa noxosüinare.
8. Öari do noşüerite öari.
9. A üibrişe cexûaşa digurare.
10. Kvak kva elidums.

Mu okumala ren

- Miğuanpeşi üimeûi var miçkinan.
Usûak muşi dulya var ikums.
Üaûais çkva do çkva fenti uğun.
Var xesaôaşa dulya mot ikum.
Ôici na uğunik isinapams.
Üoçişi xalişe üoçik ognams.
Wulu dulya var ordare.
Oöaru dido beciûi ren.
Dogurus wana var uğun.
Parak para moizdams.

Değerlendirme

1. Atasözlerinde var olan mecazi anlamlar önce grup içinde sonra tüm sınıfın katılımı ile tartışılır.
2. Her grup öz değerlendirme yapar.

Etkinlik 4 : Yazılı bir metni şema ile ifade etme

Sınıf 8

Temel beceri: Okuma

Süre: 40 dakika

Kazanımlar : Okuduğu metni anlama ve çözümleme; uzun metni anlamlı parçalara ayırma

Araç - Gereç: Çalışma kâğıtları, sözlük

Süreç

1. Öğrenciler öncelikle bireysel olarak metni sessiz okuma tekniği ile okur.
2. Öğretmen öğrencilerden metni bilgi akışını göz önüne alarak anlamlı daha küçük parçalara ayırmalarını ister.
3. Öğretmen tahtaya en az beş tane dalı olan bir ağaç şeması çizer.
4. Öğrenciler tarafından bulunan her anlamlı kısım ağacın bir dalına sözcük grupları halinde yazılır. (Örnek: ağaç türleri, ağacın faydaları vb.)

NCALEPE

Ncalepe mûüa renan. Gunêe ûani do mçxu xura uğunan. Xura-nişişe dişüa do kereste ikuman. Ncaşi skidala-şeni tena, oksijeni, üarbondioüsidi do mineralepe diöirs. Cici-nişite wüari, pavrepe-nişite tena eöopuman.

Mjoraşi enerji oxmaraman do organiği madde wopxuman. Ncalepe daha üai tena şeni ôanda irdenan. Üaüa wanas imçxvanenan do igunâanenan. Gunêe wanape nuxondunan.

Ncalepek ûaronişe üarbondioüsidi eöopuman, ûaronis oksijeni meçaman. Hamus fotosentezi uwomenan.

Ncalepes munûurepe, ünçepe skidunan. Hantepek ncalepeşi pavrepe, meyvepe imxoran. Ncalepe, ekosistemi şeni dido muhimi mûüalepe renan. Ar svas nca doğuru-na hekoni ekosistemi-ti oüixven.

Ncalepes artiüati şüala ôanda rekabeüi uğunan. Üaüa nca, majuraşen dido wüari, dido tena do dido minerali eöopumu şeni inöiten.

Bazi ncalepek cici do pavri-nişişe wüari do gazi gamiğaman. Haşote majura ncalepes zarari meçaman.

Ncalepes jur cinsi uğunan:

1. Meyve na meçams ncalepe
2. Meyve na var meçams ncalepe

Méxuli, mbuli, uşüuri meyve na meçams ncalepeşi renan.

Mula do txombu steri ncalepek-ti meyve var meçaman.

Ncalepe üoçinoba şeni, kiana şeni dido beciüi ren. Ncalepe mot eüvatumt, hentepe oçu do oşletinu diöirs.

Değerlendirme

1. Paragrafların sözcük grupları halinde ifade edilmesi sağlanır.
2. Tahtaya yazılması önerilen sözcük grupları için öğretmen rehberliğinde sınıftan geridönüt alınır ve parçada bulunmayan öneriler değerlendirilir.

LAZCA DİNLEME ETKİNLİĞİ

Etkinlik 5: Sesleri ve sembollerini tanıma

Sınıf 5

Temel Beceri: Dinleme

Süre : 20 dakika

Kazanımlar: Lazca'ya özgü sesler için fonetik duyarlılık geliştirme, bu seslerin alfabetik sembollerini doğru kullanma

Araç- Gereç: CD Çalar, Çalışma kâğıtları

Süreç

1. Öğretmen Lazca'da farklı söylenişi olan alfabedeki seslerin okunuşunu ve her bir sesin geçtiği en az üç farklı kelimeyi elektronik ortama kaydeder. Ya da kaydedilmiş materyalleri kullanır.
2. Öğrencilerden duydukları kelimeleri Lazca alfabe kullanarak yazması istenir.
3. Her kelime en az iki kere dinletilir.

Lazcaya özgü sesler

Ö ç	çami	öööxi	öima
Ğ ğ*	ğeci	iği	mğu
Ü ü	üoçi	oüiği	üalati
Ô ô	ôoca	aüreôî	ôaôuli
Q q	quci	qvili	qva
Û û	ûoba	ûoûi	ôuûa
X x	xura	mutxa	coxo
Â ž	žemuri	gunže	danži
Ʒ Ʒ	ƷiƷi	duƷxu	nƷa
Ž ž	žiči	brižeri	žičila

Değerlendirme

1. Dinleme etkinliğinin ardından öğrencilerin kelimeleri yazdıkları çalışma kâğıtları öğretmen tarafından toplanır ve değerlendirme sonrası öğrencilere verilir.

Etkinlik 6: Şarkı dizelerini dizme

Sınıf 6

Temel Beceri: Dinleme

Süre: 20 dakika

Kazanımlar: Dinlenilene anlama ve doğru sıraya koyma

Araç- Gereç: CD Çalar, Çalışma kâğıtları

Süreç

1. Şarkı metninin her dizesi numaralandırılmış biçimde karışık bir sıra ile verilir.
2. Öğrencilerden şarkıyı dinlerken dizeleri duydukları sıraya koymaları beklenir.
3. Şarkı iki kez dinletilir.

Öuûa Öani

Nani nani öuûa Öani
mele mulun nana-skani
kalamani dokaçeri
3i3i opşa mokaçeri

Nani nani öuûa Öani
Anaüras ren baba-skani
Ar xes xerxi dokaçeri
Ar xes guri mokaçeri

Nani nani öuûa Öani
3aşa yextu ôaôu-skani
Biga-muşî dobazgeri
Muru3xepe gobazgeri

Nani nani öuûa Öani
Mele mulun nana-skani
Kalamani dokaçeri
3iei opşa mokaçeri

Anonim

Derleyen: Nurdoğan Abaşışi

Değerlendirme

1. Öz değerlendirme formu doldurulur.
2. Şarkı dizelerinin sırası öncelikle ikişerli gruplar içinde sonra öğretmen rehberliğinde kontrol edilir.

Etkinlik 7: Duyguları anlama

Sınıf 7

Temel Beceri: Dinleme

Süre: 15 dakika

Kazanımlar: Dinlenilene anlama ve çözümleme, tonlama ile verilen duyguları anlama

Araç- Gereç: CD Çalar, Çalışma kâğıtları

Süreç

1. Dinletilen ilk örnek öğretmen rehberliğinde yapılır.
2. Öğrenciler dinledikleri her cümleyi ifade eden duygunun olduğu kutucuğu işaretler.
(Örnek: soru, kızgın, üzgün vb.)
3. Öğrenciler, öğretmen rehberliğinde diğer duyguları da ifade eden tonlamalar ile cümleleri okur.

	üitxala	xeleri	şumeri
Ma si dido maoropen.		X	
Skani baba noğaşu idu.			
Ma skani dixo var maxenen.			X
Baba-skani mutuu var vuwvare.			
Ma si mu giwva?	X		
Hawi oxorişu mot ulur.			

Değerlendirme

1. Tonlama ile aynı cümleye farklı duygular verilip verilemediği kontrol edilir.
2. Öğrencilerin dile özgü tonlama yapılarını kazanıp kazanamadıkları kontrol edilir.

Etkinlik 8: Dinlenilene anlama

Sınıf 8

Temel Beceri: Dinleme

Süre: 30 dakika

Kazanımlar: Dinlenilene anlama ve çözümleme, bir metni dinlerken not alma, kendi notlarını kullanarak bir metni özetleme

Araç- Gereç: CD Çalar, Çalışma kâğıtları

Süreç

1. Öğretmen aşağıdaki haberi elektronik ortama kaydedip sınıfta dinletir.
2. Haber kaydını dinleme esnasında öğrenciler bireysel olarak kısa notlar alırlar.
3. Öğrenciler aldıkları notları kullanarak haberi en fazla üç cümle ile özetlerler.
4. Öğretmen, gönüllü öğrencilere hazırladıkları haber özetlerini sesli bir biçimde okutur.

Ar Lazuri ambai: Üolbasûik Turkiye Oxoronams...

Üolbasûi, üolbasûi na-uwopxapun üoçi-ti Arkaburi Lazi Erkan Ocaüli ren.

Woxle Ûraôuzanuri do Üeresunurepes na-uçkuûes Üolbasûi coxoni dansik hawi Turkiye oxoranams. 23 Aôrili do 19 Mayisişi Bayramepes mteli torenepes berepek iri ham ixorones. Stadespes Hopteğişe made muti var oöandines. Üolbasûişi oxoronu, protokolişe na-owüedes didi üoçepes-ti opşa mowondes.

Uçazuğas onçiru, xoêe ozdalu, mosa doüanu, mosa oüorobu do çxomi oöopuşu dulyapes na-nomgvapinaman üolbasûi, 1930-ani wanapes doligzu. Him orapes Ûraôuzanişi gamaxargalerepes üabadayepe molaxeûes do şumûes, ixoronamûes. Asüerepek idesüoni do molvoüaçinesüoni **‘komoxtes, molamoüaçines, domwames’** ya do gamiyoxamûes.

Üolbasûi, üolbasûi na-uwopxapun üoçi-ti Arkaburi Lazi Erkan Ocaüli ren.

Değerlendirme

1. Öğrencilerin bir ses kaydını dinlerken düzgün ve etkili not alma becerisini kazanıp kazanamadıkları kontrol edilir.
2. Uzun bir metnin özünü koruyarak kısa özetleme becerisi edinip edinmedikleri değerlendirilir.

LAZCA KONUŞMA ETKİNLİĞİ

Etkinlik 9 : Mevsimler hakkında düşüncelerini ifade etme

Sınıf 5

Temel Beceri: Konuşma


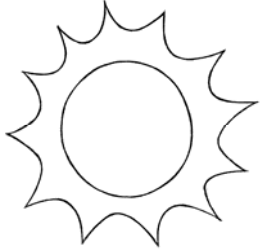
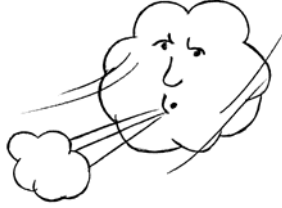
Süre: 30 dakika

Kazanımlar: Lazca olarak duygularını basit düzeyde ifade edebilme, Lazca basit cümleler kurabilme

Araç- Gereç: Çalışma kâğıtları

Süreç

1. Öğrenciler dört kişilik gruplara ayrılır.
2. Gruplar içerisinde her öğrenci dört mevsimden birini seçer ve onun hakkındaki düşüncelerini diğerleri ile paylaşır.
3. Her öğrenci en sevdiği mevsimi ve neden sevdiğini öğretmene anlatır.

			
Purkinoras purki gonwams.	Mapxas ûaroni çxvapa ren. Dido mjora ren.	Stvelis ixi bars. Pavrepe dibğen.	İnuvas mturi mtums.

Değerlendirme

1. Öğretmen öğrencilerin gruplar içerisinde etkin katılım göstermelerini ve Lazca iletişim kurmalarını sağlar.
2. Lazcanın cümle yapısı ve kelimelerin doğru telaffuzu konusunda gerekli yerlerde öğrencilere geridönüt verir.

Etkinlik 10: Bir gün içinde neler yaptığını anlatabilme

Sınıf 6

Temel Beceri: Konuşma

Süre: 30 dakika

Kazanımlar: Lazca olarak kendini ifade edebilme, Lazca basit cümleler kurabilme

Araç- Gereç: Çalışma kâğıtları

Süreç

1. Öğrencilere aşağıdaki soru kâğıtları verilir.
2. Öğretmen, öğrencilerden birini seçerek çalışma kâğıdındaki soruları okutur ve öğrencilere model olmak için soruları bir kez cevaplar.
3. Her öğrenci en az bir kez kendisine sorulan soruları cevaplar ve bir kez de kâğıttaki soruları bir arkadaşına sorar.

1. Ar ndğa doloxe mupe ikumt?
2. Öumanişe nam saaûis moiselet?
3. Onğeneri gyaris mupe imxort?
4. Mipe şüala iziret?
5. Soulurt?
6. Nam saaûis oxorişe mulurt?
7. Lumcineri gyari mundes do mi şüala imxort?
8. Nam filimepes owüert?
9. Mundes incirt?

Değerlendirme

1. Öğrencilerin bir gün içerisinde yaptıkları şeyleri Lazca ifade edip edemedikleri kontrol edilir.
2. Öğrencilerin kendilerini ifade edecek Lazca doğru kelime ve yapıları kullanmaları sağlanır.
3. Lazcanın cümle yapısı ve kelimelerin doğru telaffuzu konusunda gerekli yerlerde öğrencilere geridönüt verir.

Etkinlik 11 : Yaşadığı yöreyi anlatma ve sunma

Sınıf 7

Temel Beceri: Konuşma

Süre: 30 dakika

Kazanımlar: Lazca olarak kendini ifade edebilme, Lazca orta-ileri seviye cümleler kurabilme

Araç- Gereç: Çalışma kâğıtları, bilgisayar, projektör

Süreç

1. Aşağıdaki çalışma kağıdı öğrencilere evde ön çalışmalarına rehber olması için verilir.
2. Öğrenciler verilen sorular ışığında yaşadıkları veya yetiştikleri yöreleri tanıtan 5 dakikalık bir sunum hazırlarlar.
3. Hazırladıkları sunumları resim, video vb. gibi görsel ve işitel materyallerle destekleyebilirler.
4. Hazırlanan sunumlar sınıf içerisinde sunulur. Diğer öğrenciler sunum sonrasında soru sormaları için teşvik edilir.

1. Muperi svas pskidurt?
2. Çkuni coğrafya muperi ren?
3. Çkuni coğrafyas zuğa ren-i?
4. Çkuni coğrafyas ngola ren-i?
5. Cixape renan-i?
6. So renan cixape?
7. Coxope-nişi mu renan?
8. Hakoni iülimi şeni mu iduşunamt?
9. Tvkvani coğrafyas dido möims-i?

Değerlendirme

1. Öğrencilerin sunum hazırlama becerisi kazanıp kazanamadıkları kontrol edilir.
2. Öğrencilerin kendilerine yöneltilen sorulara Lazca doğru ve yeterli cevap vermeleri sağlanır.
3. Lazcanın cümle yapısı ve kelimelerin doğru telaffuzu konusunda gerekli yerlerde geridönüt verir.

Etkinlik 12 : Münazara

Sınıf 8

Temel Beceri: Konuşma

Süre: 40 dakika

Kazanımlar: Lazca olarak kendini ifade edebilme, Lazca cümleler kurabilme, köy ve şehir hayatının Lazca olarak karşılaştırabilme

Araç- Gereç: Çalışma kâğıtları

Süreç

1. Sınıf iki gruba ayrılır. (Örnek: Şehri tercih edenler ve Köyü tercih edenler)
2. Gruplar kendi içerisinde fikir alışverişi yapar ve kendilerini haklı çıkaracak savlar geliştirirler.
3. Her gruptan sıra ile birer öğrenci ayağa kalkar ve savını söyler. Öğretmen rehberliğinde münazara usulü ile tartışma sağlanır.

1. Tkva so skidurt?
2. Kyois-i vana noğas-i?
3. Noğas var ren do kyois na-ren mu ren?
4. Noğas oskidu üai/vorsi dogawonenan-i?
5. Vana kyois oskidu-i üai/vorsi dogawonenan-i? Muşeni?

Değerlendirme

1. Öğrencilerin münazara esaslarını edinip doğru kullanmaları sağlanır.
2. Öğrencilerin kendilerini ifade edecek Lazca doğru kelime ve yapıları kullanmaları sağlanır.

LAZCA YAZMA ETKİNLİĞİ

Etkinlik 13 : Kendi fiziksel özelliklerini anlatma

Sınıf 5

Temel Beceri: Yazma

Süre: 20 dakika

Kazanımlar: Lazca'yı doğru ve güzel olarak yazabilme, alfabeyi doğru kullanabilme

Araç- Gereç: Çalışma kâğıtları, sözlük

Süreç

1. Öğretmen, aşağıdaki örnek metni öğrencilerle birlikte işler.
2. Öğrenciler basit düzeyde cümleler kurarak, bireysel çalışma ile kendilerini tanıtan bir metin yazarlar. Metin yazarken sözlük kullanabilirler. Öğrenciler metne isimlerini yazmazlar.
3. Öğretmen, öğrencilerin yazdığı metinleri toplar ve karışık bir şekilde öğrencilere dağıtır.
4. Her öğrenci elindeki metni sesli okur ve sınıftakiler metnin sahibini tahmin etmeye çalışır.

Şana Gemoâin

Ma Şana gemoâin. Viûojur waneri ar bozo vore. Mskva tomalepe miğun. Tomalepe-čkimişi peri skiûa renan. Mtelis çkimi tomalepe üai awonenan.

Ma gunâe bozo vore. Oşi do otxoneçi santimi boyi miğun.

Hawi tolepe-čkimişi giwvat. Çkimi tolepe xanöeni renan.

Ma gunâe vore ma mçxu var var vore. Ôanda mskva dolovikunam. Ôanda tomalepe viéxonam. Üibrepe-čkimi ôanda viçxam. Hemuşeni, üibrepe-čkimi kçe renan.

Mskva modvalape movidum. Mskva dolokunu üai domawonen.

Muöo giwvat, ma dido mskva bozo vore. Gunâe do skita tomalepete, möipe do gunâe boyite do, xanöeni tolepete. Ma dido mskva vore.

Değerlendirme

1. Öğrencilerin kendilerini Lazca olarak yazı yoluyla ifade edebilme becerilerinin gelişimi değerlendirilir.

Etkinlik 14 : E-posta yazma

Sınıf 6

Temel Beceri: Yazma

Süre: 20 dakika

Kazanımlar: Lazca'yı doğru ve güzel yazabilme; alfabeyi doğru kullanabilme

Araç- Gereç: Çalışma kâğıtları, bilgisayar

Süreç

1. Öğretmen, e-posta yazma tekniklerini ve e-posta yazarken kullanılacak yapılara yönelik bir ön sunum yapar.
2. Aşağıdaki örnek e-postanın olduğu çalışma kağıdı öğrencilere dağıtılır ve öğretmen rehberliğinde incelenir.
3. Öğrencilerin, istedikleri bir kişiye tercih ettikleri bir konuda e-posta yazmaları beklenir.
4. Mevcut okul veya sınıfın imkanları çerçevesinde e-postalar bilgisayar kullanılarak da yollanabilir.

Üaite Şana,

Ma hawi oxoris vore. Dersi miğun do oda-çkimi viçalışam. Nana do baba-çkimi oxoris renan. Tentepek "Dersi doçodina-şüule okune (bilgisayari) gonwi" ya miwves. Hawi dersi dovoçodini do giöaram.

Ma öume mektebişe meptare. Öumanişe jur saaüi öaraloba dersi miğun. Saaüi ondge-şüule sumis dersi-çkimi içoden.

Saaüi sum do gverdis viâirat-i? Ma waleni üantinis vorûare. Hek giondrare/ kçvare. Üilifoni-çkimi genwüeri orûasen. Var moxtaşa mot ikum.

Guriş xelate

Tanura

Değerlendirme

1. Öğrencilerin, e-posta yazabilme ve bilgisayar kullanabilme becerileri kontrol edilir.
2. Öğrencilerin kendilerini ifade edecek Lazca doğru kelime ve yapıları kullanmaları sağlanır.

Etkinlik 15 : Röportaj

Sınıf 7

Temel Beceri: Yazma

Süre: 40 dakika

Kazanımlar: Lazca'yı doğru ve güzel yazabilme; alfabeyi doğru kullanabilme

Araç- Gereç: Çalışma kâğıtları

Süreç

1. Öğrencilerden röportaj yapabilecekleri birisini seçmeleri (aile bireyleri, komşu, öğretmen vb.) istenir.
2. Öğretmen röportaj yaparken dikkat edilmesi gereken konular hususunda öğrencilere ön bilgi verir.
3. Öğrenciler röportaj ile edindikleri bilgileri kompozisyon formatı ile aşağıdaki örneğe benzer yazarlar.

Nana-čkimi viüonçxoro - eçidootxos (1934) Viwes dibadu. Xut waneri orûşa veremite nana duğuru. Jur cuma do ar da uonuûu do mteli uéadeli kodoskides dorûu. Baba-muşik oge nana mogionaten ya uwu bere-muşis do ar wana-şüule diçilu.

Oge nana-nişî dido üai oxorca orûu. Befâ goâiûu. Jureneçi do vit waneri orûu ama dido menciloni oxorca orûu. Dido içalışamûu do oge berepe-muşî dido üai éadumûu. Hemuşeni nana-čkimis oge nana-muşis dido oromûu. hawi-ti hemuşeni dido üai imeselams.

Nana-čkimi eçi waneri orûşa baba-čkimi şüala ikomocu. hemoras baba-čkimi eçi do xut waneri orûu. Kyois skiduûu do mutu dulya var uğuûu ama dido leûa uğuûu. Ar oxoris ar biöi orûu. nana do baba-muşî gamaüateri orûes do baba-čkimi nana-muşîşi oxoris skiduûu. Leûape-ti nana-muşîşi orûu.

Nana do baba-čkimi dido üai oüuveles. Artiüati dido aoropes. E do, jurik-ti babaşi leûapes dido içalışes. Ar üale içalışes ar üale bere aves. Nana-čkimik vit wana doloxe xut bere kodoinu. Berepeşi sumi biöi do juri bozo orûu.

Açkva nana do babak onûules içalışamûes do oxoris nandididk berepe éadumûu.

İnoras oöüomu şeni iri üale lazuûi xaçkumûes. Çai açkva ağani gamuluûu. Nana do babak onûulepe méika méika nçai kodorges do vit wana doloxe lazuûi oxaçku naşüves.

Nana do baba-čkimik berepe üai universitepes doüitxapes. Bozope dokomoces, biöepe doçiles. Hentepes-ti bere bara uonunan.

E do, vit wana woxle baba-čkimi duğuru. Açkva nana-čkimi otxoneçi waneri ren xvâla skidun. Ma ordo ordo vulur nana-čkimişe.

Xut waneri orûşa na ğuru nana-muşî do vit wana woxle na ğuru baba-čkimi dido ganöelen (aüomaden). Çkva problemi var uğun...

Değerlendirme

1. Öğrencilerin soru sorma ve röportaj yapma becerileri değerlendirilir.
2. Röportaj formatını kompozisyon formatına çevirme becerisi kontrol edilir.
3. Öğrencilerin kendilerini ifade edecek Lazca doğru kelime ve yapıları kullanmaları sağlanır.

Etkinlik 16 : Mektup Yazma

Sınıf 8

Temel Beceri: Yazma

Süre: 30 dakika

Kazanımlar: Lazca'yı doğru ve güzel yazabilme; alfabeyi doğru kullanabilme

Araç- Gereç: Çalışma kâğıtları, mektup zarfı ve boş kâğıt

Süreç

1. Öğretmen aşağıdaki örnek mektup metnini sınıfta işler.
2. Mektup yazarken kullanılacak formatı ve yapıları anlatır.
3. Öğrenciler istedikleri bir kişiye tercih ettikleri bir konuda Lazca mektup yazarlar.

Oroperi Dogurapape-çkimi,

Coxo-skani ipti na vogni dğa komşun.

Woxle var viceri. Uüaçxe, ham ambai mtini orûu, vogni. Gunêe ora ren Lazuri doguru minon. E do, açkva Lazuri dersi çkuni-universetas ren. Ham ambaişe ma dido vixeli. Universetaşe vidi do skani şkala visinapi.

Mektebi na gyoöüü ndğas iptineri dersişe amapti. Lazuri var miçkiûu do dido pşkurdurûi. "Ma hawi mu ôare", ma do viduşunamûi. Öüûa oras skanda dido mutxape doviguri. Lazuri xvala var, çkva daha dido mutxape-ti...

naüo ora golaxtu si heüo üai giçini. Si Lazuris, nananena-skani dido orom. "Lazuri nena mot ğuras.", ya do dido içalışam. Ar-ti, giçini şkule mu oxovowoni giçkin-i; si ham dulyas xvala ore. Woxle üai var oxovowoni dorûu, "ar üoçi muşeni nena-muşî şeni, iri ora-muşî ixmars?" Ama uüaçxe oxovowoni-ki, ham, nenaşi mesele xvala va ren. Lazuri, na golaxtu dğalepe-skani, beroba-skani, mtel skidala-skani ren. Si Lazuri şkala skidur. Si Lazuri guri skanite, şuri skanite oskuledinam.

Lazuri çkimi-ti nananena orûuüo ham gzas xvala var megaşüviüo. Vana üai miçkiûuüo, ham gzas ôoüe xvala var iyaüu. Ama ma dido üai miçkin, skani steri üoçepeşi onöitute "Lazuri nena şilya do şilya wana skidasen."

Xolo-ti ma skani şkala vorûare. Ma-ti megişvelare, mxuci mekçare. Lazuri skani xvala var kianaşi, Turkiyeşi do üoçinobaşi nena ren.

Xela do üaabate

Tutaste

Değerlendirme

1. Öğrencilerin, mektup yazabilme becerileri kontrol edilir.
2. Öğrencilerin kendilerini ifade edecek Lazca doğru kelime ve yapıları kullanmaları sağlanır.

VII. ATATÜRKÇÜLÜKLE İLGİLİ KONU VE KAZANIMLAR

Atatürkçülükle ilgili konular, öğretim programının öğrenme alanında yer alan kazanımlarla ilişkilendirilerek **Atatürk Haftası** ve **23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı**'nda işlenmelidir. "Atatürk'ün Hayatı" konusu, sınıf düzeyine uygun olarak öğrenci merkezli "anlama / anlatma" çalışmalarıyla işlenmelidir.

ATATÜRKÇÜLÜKLE İLGİLİ KONULAR VE KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR
1. Atatürk'ün hayatıyla ilgili olay ve olguları açıklar. KONU: ATATÜRK'ÜN HAYATI <ul style="list-style-type: none">• Ailesi• Atatürk'ün Çocuk Sevgisi• Doğum Yeri ve Tarihi• Öğrenim Hayatı	<ul style="list-style-type: none">• Anne, baba ve kız kardeşinin adı söylenir/ yazılır.• Atatürk'ün çocukları çok sevdiği söylenir/ yazılır.• Doğum tarihi ve yeri söylenir/yazılır.• Bitirdiği ilk, orta ve yükseköğrenim kurumlarının adı söylenir/yazılır.
<ul style="list-style-type: none">• Askerlik Hayatı• Siyasi Hayatı	<ul style="list-style-type: none">• Atatürk'ün Kurtuluş Savaşı'nın başkomutanı olduğu söylenir/yazılır.• TBMM nin ilk başkanı olduğu söylenir/yazılır. İlk cumhurbaşkanı olduğu söylenir/yazılır.

VIII. LAZCA ÖĞRETİM PROGRAMLARI (5-8. SINIFLAR)

A. GENEL HEDEFLER

Bu programı tamamlayan öğrencilerden;

1. Normal hızla konuşulanı anlayabilmeleri,
2. Dinlediğini anlayabilmeleri,
3. Lazcayı doğal hız, tonlama, vurgu ve doğru söyleyiş ile konuşabilmeleri,
4. Lazca bir parçayı doğru olarak okuyup anlayabilmeleri,
5. Lazca konuşulan ülkelerin kültür değerlerini ayırt edebilmeleri,
6. Duygu, düşünce ve izlenimlerini Lazca olarak açık ve anlaşılır bir biçimde yazıyla anlatabilmeleri,
7. Dil öğrenmede kendine uygun öğrenme yöntem, teknik ve çalışma becerileri geliştirebilmeleri,
8. Lazca basılmış yayınları izleyebilmeleri,
9. Atatürk'ün düşüncelerini ve inkılâplarını anlatabilmeleri,
10. Dil ve kültürler arasındaki farklılıkları anlayış ve hoşgörü ile karşılamaları,
11. Farklı bir dil öğrenmenin gereğine inanarak bu dili kullanmada kararlı olmaları beklenmektedir.

B. DİL BECERİLERİ

1. Dinleme Becerisi Hedefleri

Programı tamamlayan öğrencilerden Lazca dinleme becerilerini geliştirirken;

1. Dinledikleriminde geçen kişilerin ad, soyad, milliyet, ülke, dil ile ilgili bilgilerini anlayabilmeleri,
2. Dinledikleri sözle yapılması istenen eylemleri yerine getirebilmeleri
3. Dinledikleri sesleri ayırt edebilmeleri,
4. Dinledikleri metni anladığını hareketlerle tepki vererek gösterebilmeleri,
5. Dinledikleri metnin ana temasını bulabilmeleri,
6. Dinledikleri metinde anlatılanların sebep ve sonuçlarını bulabilmeleri,
7. Benzer ve farklı ses ile kelimeleri ayırt edebilmeleri,
8. Başkalarının hayatı ile ilgili metinleri dinlediklerinde anlayabilmeleri,
9. İki insan ya da herhangi bir nesneyle ilgili bir metni dinledikten sonra bu metinleri karşılaştırabilmeleri,

10. Dinledikleri yaşanan olayları anlayabilmeleri,
11. Okulda, trafikte, hava alanında, bankada vb. farklı ortamlarda uyulması gereken kuralları dinlediklerinde anlayabilmeleri,
12. Dinledikleri şarkı ve şiir gibi metin türlerinde anlatılanı tasvir edebilmeleri,
13. Dinledikleri metni anladığını çizelge doldurma, boşluk tamamlama, harita tamamlama, yanlış bilgiyi düzeltme, not alma, eşleştirme ve başlık bulma gibi istenen etkinliklerle gösterebilmeleri,
14. Dinledikleri metinde anlatılanlarla ilgili tahminde bulunabilmeleri,
15. Dinledikleri metne yönelik soru-cevap, doğru-yanlış, çoktan seçmeli ve benzeri alıştırmalar yapabilmeleri,
16. Dinledikleri metindeki resim ve olayları sıraya koyabilmeleri,
17. Görüntülü basında yer alan basit başlık ve konuları dinlediğinde anlayabilmeleri,
18. Seviyelerine uygun eserleri dinlemekten zevk almaları beklenmektedir.

2. Konuşma Becerisi Hedefleri

Programı tamamlayan öğrencilerden Lazca konuşma becerilerini geliştirirken;

1. Dili, sınıf içinde beklenen düzeyde uygun biçimde kullanabilmeleri,
2. Temel cümle yapılarını kullanarak soru sorup cevap verebilmeleri,
3. Duygu ve düşüncelerini temel cümle yapılarını kullanarak anlatabilmeleri,
4. Kendilerinin ve bir başkasının günlük hayatına ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmeleri,
5. Kısa konuşma metinlerini diyalog şeklinde sözle aktarabilmeleri,
6. Resimleri kullanarak sözlü öykü oluşturabilmeleri,
7. İpuçları ya da anahtar kelimeleri kullanarak tahminde bulunabilmeleri,
8. Jest ve mimiklerle anlatılanları tahmin edebilmeleri,
9. Bir yere ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmeleri,
10. Geleceğe yönelik işlere ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmeleri,
11. Farklı ortamlara uygun davranış kurallarını anlatabilmeleri,
12. Kişileri özelliklerine göre karşılaştırabilmeleri,
13. Çevredeki olay, durum ve koşullara ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmeleri,
14. Geçmiş olaylara ilişkin bilgi alışverişinde bulunabilmeleri,

15. Yakın çevreleriyle doğru ve yerinde sözlü iletişim kurabilmeleri,
16. Zaman bildiren anlatımları doğru ve yerinde kullanabilmeleri,
17. Farklı kültürlerden insanlarla iletişim kurmaya istekli olması beklenmektedir.

3. Okuma Becerisi Hedefleri

Programı tamamlayan öğrencilerden Lazca okuma becerilerini geliştirirken;

1. Okudukları metinde istenen kelime ve yapıları bulabilmeleri,
2. Okudukları metinde geçen cümlelerle resimler arasında ilişki kurabilmeleri,
3. Okudukları metni genel anlamda anlayabilmeleri,
4. Okudukları metni ayrıntılı olarak anlayabilmeleri,
5. Başkalarının yaşamı ile ilgili metinleri anlayabilmeleri,
6. İki insan ya da herhangi bir nesneyle ilgili bir metni okuduktan sonra bu metinleri karşılaştırabilmeleri,
7. Yaşanan olayları ilgili metinleri okuduklarında anlayabilmeleri,
8. Okulda, trafikte, hava alanında ve banka gibi farklı ortamlarda uyulması gereken kuralları okuduklarında anlayabilmeleri,
9. Okudukları metni anladığını, çizelge doldurma, boşluk tamamlama, harita tamamlama ve yanlış bilgiyi düzeltme gibi istenen etkinliklerle gösterebilmeleri,
10. Okudukları metne yönelik soru-cevap, doğru-yanlış, çoktan seçmeli ve benzeri alıştırmaları yapabilmeleri,
11. Okudukları metinde geçen bilinmeyen kelimelerin anlamını tahmin edebilmeleri,
12. Okudukları metinde anlatılanlarla ilgili tahminde bulunabilmeleri,
13. Okudukları metindeki resim ve olayları sıraya koyup eşleştirebilmeleri,
14. Dergi ve broşürlerde yer alan güncel başlık ve olayları okuduklarında anlayabilmeleri,
15. Yazılı basında yer alan yayınların basit başlık ve konularını okuduklarında anlayabilmeleri,
16. Seviyelerine uygun okudukları metinlerle ilgili tartışma yapabilmek için bilgi toplayabilmeleri,
17. Seviyesine uygun kitapları okumaktan zevk almaları beklenmektedir.

4. Yazma Becerisi Hedefleri

Programı tamamlayan öğrencilerden Lazca yazma becerilerini geliştirirken;

1. Seviyelerine uygun konularda ilgi alanlarına yönelik yazılar yazabilmeleri,
2. Edindikleri bilgiyi anlamlı bir bütün hâlinde yazılı olarak aktarabilmeleri,
3. Seviyelerine uygun kısa konuşma metinleri hazırlayabilmeleri,
4. Temel cümle yapılarını kullanarak yazılı iletişim kurabilmeleri,
5. Geçmişteki olaylar ve geleceğe ait plânlar hakkında düşüncelerini yazabilmeleri,
6. İpuçları ya da anahtar kelimeleri kullanarak paragraf yazabilmeleri,
7. Metinle ilgili istenen bilgileri kendi kelimeleriyle yeniden anlatabilmeleri,
8. Bir yer ya da kişiye ilişkin yazılı olarak bilgi alışverişinde bulunabilmeleri,
9. Mektup, öykü ve şiir gibi farklı metin türlerini dil yapısı ve kelimeleri kullanarak yazı ile anlatabilmeleri,
10. Bilgileri ya da verileri not alma, boşluk tamamlama ve çizelge doldurma gibi farklı formlara dönüştürebilmeleri,
11. Düzeylerine uygun yazılı iletişim kurmaya kararlı olması beklenmektedir.

C. LAZCA PROGRAMLARININ SINIFLARA GÖRE KAZANIMLARI

5. SINIF, A1.1 SEVİYESİ

DİNLEME	
KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR (LAZCA)
<ol style="list-style-type: none">1. Dinlediklerinde geçen, günlük hayatta kullanılan kalıpları anlar.2. Basit, açık ve anlaşılır günlük konuşmaları takip eder.3. Dinlediği basit, açık ve anlaşılır soruları anlar.4. Dinlediklerinde verilen mesajın konusunu tahmin eder.5. Basit ve anlaşılır şarkı sözlerini tekrar ederek dinler.6. Dinlediği metinlerde geçen uluslararası sözcükleri, isimleri ve yer ifadelerini ayırt eder.7. Okul ortamında kullanılan yönergeleri anlar.8. Dinlediklerinde geçen sayıları anlar.9. Lazca'ya özgü seslere fonetik duyarlılık geliştirir.	<ol style="list-style-type: none">1. Günlük hayatta sıklıkla kullanılan selamlaşma, vedalaşma, özür dileme, hâl hatır sorma vb. kalıplar üzerinde durulmalıdır.2. Birisi kendisini tanıtırken söylenenleri anlamaları beklenmektedir.3. Kendisi, ailesi ve yakın çevresiyle ilgili ad, yaş, adres, milliyet soruları anlamaları beklenmektedir.4. Radyo ve televizyondaki reklamlardaki basit mesajları anlamaları beklenmektedir.7. Okul ve sınıf ortamında kullanılan, vb. yönergeler verilebilir.

KONUŞMA
Karşılıklı Konuşma

KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR (LAZCA)
<p>1. Günlük ilişkilerin gerektirdiği uygun konuşma kalıplarını yerinde kullanır.</p> <p>2. Kendisiyle ilgili sorulan basit sorulara cevap verir.</p> <p>3. Başkaları hakkında bilgi edinmek için sorular sorar.</p> <p>4. Hoşlanıp hoşlanmadıkları hakkında konuşur.</p> <p>5. İhtiyaç duyduğu konular hakkında sorular sorar.</p> <p>6. Sorulan sorulara uygun cevaplar verir.</p> <p>7. Konuşmalarında beden dilini kullanır.</p> <p>8. Görgü kurallarına ve değerlere uygun konuşur.</p> <p>9. Konuşmalarında zaman dilimlerini kullanır.</p>	<p>1. Selamlaşma, vedalaşma, teŐekkür etme, rica etme, hâl hatır sormanın gerektirdiği durumlara uygun konuşmaları istenmelidir.</p> <p>2. Adı, kaç yaşında olduğu, nereli olduğu, nerede yaşadığı, uyruğu, nerede oturduğuna ilişkin soruları cevaplamaları beklenmelidir.</p> <p>3. BaŐkasına adı (coxo/ yoxo), kaç yaşında olduğu (nao waneri ore), nereli olduğu (sonuri/ nakonuri ore), nerede oturduğu (so/ nak xer?), hobi ve ilgilerine ilişkin sorular sormaları beklenmelidir.</p> <p>4. "ai domawonen; maoropen; orom; ai var domawonen; var maoropen; var orom" vb. kalıplar üzerinde durulacaktır.</p> <p>5. Mu ren?/ So ren? Muo ixmaren? vb. sorular sormaları ve bu sorulara cevap vermeleri istenecektir.</p> <p>6. ... ren./ ...s ren./ ai ren. vb. kalıpları kullanması beklenir.</p> <p>9. "me/ Đoma/ andĐa/ ar saai Őule" vb. sözcükleri kullanmaları istenecektir.</p>

KONUŞMA	
Sözlü Anlatım	
KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR (LAZCA)
<p>1. Kendisi hakkında bilgi verir.</p> <p>2. Yakın çevresini tanıtır.</p> <p>3. Basit cümlelerle evini ve odasını betimler.</p> <p>4. 0–20 arası sayıları sayar.</p> <p>5. Hoşlanıp hoşlanmadıkları hakkında bilgi verir.</p> <p>6. Günlük yaşamıyla ilgili açıklamalar yapar.</p> <p>7. Yapabildikleri ve yapamadıkları hakkında bilgi verir.</p> <p>8. Lazca olarak duygularını basit düzeyde ifade edebilir.</p>	<p>1. Adının ne olduğu, kaç yaşında olduğu, nereli olduğu, nerede oturduğuna ilişkin bilgi vermeleri beklenmelidir.</p> <p>2. "Ham/ haya nana-čkimi ren./ Cuma-čkimis Amedi coxons/ gyoâin./ da-čkimi ren." vb. basit yapıları kullanarak aile bireylerini ve arkadaşlarını tanıtmaları istenmelidir.</p> <p>3. Betimlemelerinde "Oda-čkimi mskva ren./ Öuûa ren./ Didi ren." vb. sıfatları kullanmaları beklenmelidir.</p> <p>4. "Sufuri, ar, jur, sum, otxo, xut... vit, viûoar, ... eçi" sayılarını sayabilmeleri beklenir.</p> <p>5. "maoropen, var maoropen, üai domawonen, üai var domawonen" ifadelerini kullanabilmelidir.</p> <p>6. "Ûaroni, mapxa, doba, möima, mturi, môula" vb. hava durumunu bildiren ifadelerle çalışılmalıdır.</p> <p>7. "Maxenen, var maxenen" vb. yapılar üzerinde durulması önerilmektedir.</p>

OKUMA	
KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR (LAZCA)
<p>1. Görsellerle desteklenmiş, kısa, basit yönergeleri anlar.</p> <p>2. Kısa metinlerde verilen temel bilgileri anlar.</p> <p>3. Günlük hayatta sıkça karşılaşılan özellikle yerleşik logo veya renkler içeren kamuya açık yazılardaki ifade ve sözcükleri anlar.</p> <p>4. Okuduğu metinlerde geçen uluslararası sözcükleri anlar.</p> <p>5. Kısa, basit yol tariflerini anlar.</p> <p>6. Lazcaya özgü seslerin alfabedeki karşılıklarını doğru okur.</p>	<p>2. Kartvizit, tanıtım katalogu, e-posta, telefon mesajları, gazete ve dergilerdeki kısa ilan vb. metinler ile çalışılmalıdır.</p> <p>3. Açık ve kapalı alanlardaki yönlendirici tabelalar, trafik levhaları vb. örneklerden yararlanılmalıdır.</p> <p>4. "Spori, fuûboli, filimi, komputeri" gibi sözcükler kullanılabilir.</p> <p>5. "Timele, timole, mazgvani, üvazali, isa, üvançxi" gibi ifadeleri kullanabilmelidir.</p>

YAZMA	
KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR (LAZCA)
<p>1. Basit anketleri ve kişisel formları doldurur.</p> <p>2. Basit kelime grupları ve cümleler yazar.</p> <p>3. Liste oluşturur.</p> <p>4. Kendisini tanıtan kısa metinler yazar.</p> <p>5. Kartpostal yazar.</p> <p>6. Düzgün el yazısı kullanır.</p> <p>7. Lazcayı doğru ve güzel yazar.</p> <p>8. Lazca alfabeyi doğru kullanır.</p>	<p>1. Çalışılacak form ve anketlerin içinde adı-soyadı, sınıf, yaş ve adres gibi basit bilgilerin bulunmasına dikkat edilmelidir.</p> <p>2. Görsel ve işitsel materyallerle çalışılması önerilmektedir.</p> <p>3. Ödev, gün içinde yapacakları, yanına alacakları vb. günlük işlere yönelik listeler.</p> <p>5. Tatil yerinden vb. yerlerden yazılan kartpostallar.</p>

6. SINIF, A1.2 SEVİYESİ

DİNLEME	
KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR (LAZCA)
<ol style="list-style-type: none">1. Dinlediklerinde geçen miktar ve fiyat bildiren ifadeleri ayırt eder.2. Başlık ve görsellerden hareketle dinleyeceği metnin konusunu tahmin eder.3. Dinlediği basit yönergeleri uygular.4. Basit, açık ve anlaşılır günlük konuşmaları takip eder.	<ol style="list-style-type: none">1. Ürünlerin miktarı ve fiyatı ile ilgili açıklamaları anlamaları beklenmektedir. “Miktar, Ne kadar? Muüü?, Naüo, Naüos?”3. Basit yönergelerin yanı sıra yol tarifleri de seçilebilir.4. Değişik ortamlarda öğretmeniyle, arkadaşlarıyla, ailesiyle vb. yapılan konuşmaları anlamaları beklenmektedir.

KONUŞMA (Karşılıklı Konuşma)	
KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR (LAZCA)
<ol style="list-style-type: none">1. Günlük ilişkilerin gerektirdiği uygun konuşma kalıplarını yerinde kullanır.2. Sorulan sorulara uygun cevaplar verir.3. Çeşitli konular hakkında uygun sorular sorar.4. Basit düzeyde telefon görüşmesi yapar.5. Konuşma sırasında anlamadıkları ile ilgili açıklama isteğini belirtir.6. İstek, beğeni ve şikâyetlerini uygun şekilde ifade eder.7. Görüş ve önerilerini uygun ifadeleri kullanarak paylaşır.8. Hobileri ve ilgileri hakkında konuşur.9. Basit düzeyde planlarını anlatır.10. Konuşmalarında kısa betimlemeler yapar.11. Duygu ve hislerini basitçe ifade eder.	<ol style="list-style-type: none">1. İhtiyaçlarını karşılamak için kamuya açık yerlerde ve alışveriş merkezlerinde duruma uygun konuşmalar yapmaları beklenir.2. Miktar, fiyat, randevulaşma, hava durumu, ulaşım vb. konularda verilen cevaplar üzerinde durulmalıdır.3. Hobiler, yol-yer bilgileri vb. konuları içeren sorular sormaları istenmelidir.4. Telefonda biraz beklemesi, aradığı kişinin orada bulunmadığı, nereyi araması gerektiği vb.5. Söylenenlerin tekrar edilmesi, aynı ifadenin farklı bir şekilde söylenmesi, anlamadığı kelimenin harf harf söylenmesi istenmelidir.6. Almak istediği şeyler, hoşlandığı ve hoşlanmadığı kişi ile nesnelere ilgili diyaloglar kurmaları sağlanacaktır.9. "Andğa, öume, ar tuta şüüle, wanas, mewanas" vb. zaman ifadeleri ile çalışılmalıdır.10. "Vorsi, xavi, ôaüi, üai, xuçeli" vb. sözcükler kullanılmalıdır.11. Şaşkınlık, korku, üzüntü, öfke, sevinç vb. duyguları belirten ifadeler ile çalışılmalıdır.

KONUŞMA (Sözlü Anlatım)	
KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR (LAZCA)
<p>1. Yakın çevresindeki kişi ve nesnelere betimler.</p> <p>2. 0- 100 arası sayıları sayar.</p> <p>3. Günlük yaşamıyla ilgili bilgi verir.</p> <p>4. Hoşlanıp hoşlanmadıkları hakkında konuşur.</p> <p>5. Hava durumu ve mevsimler hakkında bilgi verir.</p> <p>6. Yapabildiklerini ve yapamadıklarını uygun şekilde ifade eder.</p> <p>7. Yakın çevresindeki kişi ve nesnelere tanıtır.</p>	<p>1. Nesnelere şekilleri ve kişilerin fiziksel görünümünü ifade eden kalıplar verilmelidir.</p> <p>2. "Ar, jur, sum, otxo, xut, ... vit, ... eçi, ... jureneçi, ... oşi" Lazca sayıları bilir ve kullanır.</p> <p>3. Rutin yaptıkları, yakın geçmişte yaşadıkları ve sonra yapacakları hakkında konuşmaları istenmelidir.</p> <p>4. "... maoropen/ ôorom; üai domawonen/ xaâi maen; var maoropen; üai var domawonen" gibi yapıları kullanması istenir.</p> <p>5. "Möima, doba, mapxa, stveli, purkinora, mapxa, inuva." vb. ifadeleri kullanması beklenir.</p>

OKUMA	
KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR (LAZCA)
<p>1. Güncel konularla ilgili basit metinlerin içeriğini anlar.</p> <p>2. Tablo ve çizelgeleri okur.</p> <p>3. Kısa ve basit yönergeleri uygular.</p> <p>4. Kısa ve basit metinlerdeki mesajları anlar.</p> <p>5. Yazılı kaynaklarda aradığı bilgiyi bulur.</p> <p>6. Okuduğu metni anlayabilir ve çözümleyebilir.</p> <p>7. Okuduğu metin parçalarından anlamlı bir bütün oluşturabilir.</p>	<p>1. Toplu taşıma araçlarının gidiş geliş zamanlarını, mesai saatlerini, fiyatları gösteren çizelgeler vb.</p> <p>2. Basit bilgisayar komutları, sınıf etkinlik yönergeleri vb. üzerinde durulacaktır.</p> <p>3. Gazete, dergi ve internet gibi kaynaklarda yer alan ilanlarla çalışılmalıdır.</p> <p>4. Dergi, katalog, dizin, broşür, ambalaj vb. kaynakların içerdiği metinler ile çalışılmalıdır.</p>

YAZMA	
KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR (LAZCA)
<ol style="list-style-type: none"> 1. Hatırlamak amacıyla not alır. 2. Kısa ve basit mesajlar yazar. 3. Basit cümlelerle bir metin oluşturur. 4. Basit duyurular yazar. 5. Yakın çevresindeki kişileri ve nesnelere betimler. 6. Yaşadığı yeri ve çevresini basit ifadelerle yazılı olarak tasvir eder. 7. Düzeye uygun bir paragrafı dikte yoluyla yazar. 8. Duygu ve düşüncelerini ifade edecek düzeye uygun bir paragraf yazar. 9. Lazcayı doğru ve güzel yazar. 10. Lazca alfabeyi doğru kullanır. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Günlük yaşamda arkadaşlarına, öğretmenlerine vb. önemli olduğunu düşündüğü konularda notlar yazmaları istenebilir. 2. E-posta, SMS, davetiye vb. 3. Kişi ve nesnelere fiziksel özellikleriyle betimleyen basit yapılarla çalışılması önerilmektedir. 4. Eşyaların bulunduğu yerleri "jin, tude, mele, mole, oşkena, gale, doloxe" kelimelerini kullanarak tanımlamaları istenmelidir. 5. Çeşitli konularda (rutin yaptıkları, yakın geçmişte yaşadıkları ve az sonra yapacakları vb.) metin oluşturmaları beklenmektedir. 6. Okul panosuna asılacak spor müsabakası, toplantı duyurusu, mektup arkadaşlığı vb. duyurularla çalışılmalıdır.

7. SINIF, A1.3 SEVİYESİ

DİNLEME	
KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR (LAZCA)
<ol style="list-style-type: none">1. Dinlediği metne ilişkin soruları anlar.2. Dinlediklerinde ve izlediklerinde verilen bilgiyi ayırt eder.3. Dinlediklerindeki basit yönergeleri takip eder.4. Dinlediklerinde öğüt ve tavsiye bildiren ifadeleri ayırt eder.5. Dinlediği duyuru ve mesajları anlar.	<ol style="list-style-type: none">1. “Mu? So/ Nak? Muöo? Mundes? Mik? Mis?” Ne, nerede, ne zaman, nasıl, kim sorularını anlamaları beklenir.2. Hava tahmin raporlarından örnekler seçilebilir.3. Telefonda veya kamuya açık yerlerde yapılan yönlendirmeleri anlamaları beklenmektedir.4. “Ma vorüüo” ifadesinin kullanımı üzerinde durulacaktır.5. Tren, otobüs garı veya havaalanında yapılan duyurular, telesekretere bırakılan mesaj vb. ele alınacaktır.

KONUŞMA (Karşılıklı Konuşma)	
KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR (LAZCA)
<ol style="list-style-type: none">1. Sözcük ve sözcük gruplarını basit bağlaçlarla bağlar.2. Güncel konular hakkında sorular sorar.3. Güncel konular hakkında sorulan sorulara cevap verir.4. Konuşmalarında görüş ve önerilerini belirten ifadeler kullanır.5. Konuşmalarında yaşantısından ve günlük hayattan örnekler verir.6. Gereksinim ve dilek bildiren ifadeler kullanır.7. Kabul ve reddetme ifadelerini yerinde kullanır.	<ol style="list-style-type: none">1. “do, e do” bağlaçlarının kullanımı üzerinde durulacaktır.2 / 3. Ne, nerede, ne zaman, nasıl, kim vb. soruları sormaları ve cevap vermeleri beklenmektedir.4. “Ma vorüüo” gibi yapılar kullanılarak öneride bulunmaları ve görüşlerini söylemeleri istenmektedir.5. Okulu, ailesi, yakın çevresi ile ilgili konuşmalar yapması beklenmektedir.6. "Domaöirs, minon, ...üo” vb. yapılarla gereksinim ve isteklerini bildirmeleri önerilmektedir.7. "ko, xo, var, var minon, var bgorum"vb. ifadelerle çalışılması beklenmektedir.

KONUŞMA (Sözlü Anlatım)	
KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR (LAZCA)
1. Kendisi ve günlük yaşamı hakkında bilgi verir. 2. Basit cümleler oluşturur. 3. Kısa sunu yapar. 4. Bir konu hakkında görüş bildirir. 5. Sevdiği ve sevmediği şeyler hakkında konuşur. 6. Konuşmalarında sebep sonuç ilişkileri kurar.	1. Görev ve sorumlulukları, günlük hayatı hakkında konuşmaları beklenmektedir. 2. Zaman ifadelerini içeren basit cümleler kurmaları beklenmektedir. 3. Kendisi, ailesi, çevresi, ilgi alanları vb. konularda sunu yapmaları önerilmektedir. 6. "Muşeni?/... şeni" yapıları ile çalışılması önerilmektedir.

OKUMA	
KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR (LAZCA)
1. Okuduğu hikâyelerdeki önemli bilgileri belirler. 2. Yazılı yönergeleri anlar. 3. Okuduklarında geçen kabul ve reddetme ifadelerini anlar. 4. Okuduğu metnin konusunu ayırt eder. 5. Yazılı bir metni doğru telaffuz ve vurgu ile sesli okuyabilir. 6. Okuduğu atasözlerindeki mecazi anlamları çözümleyebilir. 7. Okuduğu cümleleri anlayabilir ve çözümleyebilir.	1. Yer, olay, zaman, ana ve yardımcı karakterler üzerinde durulması önerilmektedir. 2. Kullanım kılavuzu, ilaç prospektüsü vb. yönergeler içeren metinler kullanılacaktır. 3. "Ho, moro, ma-ti heşo, var, ôoûe" vb. kabul ve reddetme ifadelerinin kullanımı önerilmektedir.

YAZMA

KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR (LAZCA)
<ol style="list-style-type: none">1. Kısa notlar alır.2. Geçmişte yaptıklarıyla ilgili kısa cümleler yazar.3. Kelime ve kelime gruplarını yerinde ve anlamlarına uygun olarak kullanır.4. Kişisel bilgilerini yazılı olarak ifade eder.5. Planları ve görevlerini yazar.	<ol style="list-style-type: none">1. Bilgi almak veya bilgi vermek amacıyla kısa notlar yazmaları beklenmektedir.2. Dün, geçen hafta, geçen yaz tatili vb hakkında cümleler yazması beklenmektedir.4. Bilgisayar ortamında bilgi alışverişinde bulunurken paylaşılan kişisel bilgiler, hobiler vb. bilgilerin yazılı olarak ifade edilmesi istenmelidir.5. Günlük, haftalık, aylık olarak aktivitelerini planlaması beklenmektedir.

8. SINIF, A2.1 SEVİYESİ

DİNLEME	
KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR (LAZCA)
<ol style="list-style-type: none">1. Dinlediklerinde belirli durumlara ilişkin bilgiyi ayırt eder.2. Kısa mesaj ve / veya kayıtlı duyurulardaki önemli bilgileri anlar.3. Dinlediklerindeki yönergeleri anlar.4. Dinlediklerinde ve izlediklerinde yer, zaman, kişi ve konuyu belirler.5. Başkaları arasında geçen konuşmaları genel hatlarıyla anlar.6. Dinlediği olayların oluş sırasını belirler.7. Dinlediği konuya uygun başlık belirler.8. Basit yön tariflerini anlar.9. Bildik durumlardaki basit nesnel bilgi ve sayısal verileri anlar.10. Bir metni dinlerken not tutar.	<ol style="list-style-type: none">1. Okul ve derslerle ilgili açıklamaları anlamaları beklenmektedir.2. Alışveriş merkezlerinde, radyoda vb. yerlerde yapılan duyurular kullanılacaktır.3. Öğretmenin, doktorun, grup arkadaşının söylediği yönergeler ve talepler üzerinde durulacaktır.4. Düzeye uygun röportaj, film, çizgi film vb. konularda TV, DVD, teyp gibi dinleme araçları aracılığı ile ana dili Lazca olan kişiler arasındaki konuşmaları içeren çalışmalar kullanılacaktır.7. Aile, okul, hobi, yakın çevre vb. konular seçilmelidir.8. Aradıklarını nerede (hangi kat, hangi oda, hangi reyonda vb.) bulabileceklerine ilişkin tarifleri anlayarak takip etmeleri beklenir.9. Fiyat, tarih, saat vb. sayısal ifadelerin geçtiği diyaloglar ve metinler kullanılmalıdır.

KONUŞMA (Karşılıklı Konuşma)	
KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR (LAZCA)
<p>1. Konuşmalarında günlük ilişkilerin gerektirdiği ifadeleri yerinde kullanır.</p> <p>2. İhtiyaç duyduğu konularda sözlü olarak bilgi verilmesini ister.</p> <p>3. Çeşitli konularda bilgi verir.</p> <p>4. Basit telefon görüşmeleri yapar.</p> <p>5. Geçmiş yaşamıyla ilgili konuşur.</p> <p>6. Duygu ve hislerini sözlü olarak ifade eder.</p> <p>7. Sevdiği ve sevmediği şeyler hakkında konuşur.</p> <p>8. Bilgi ve yönergeler verir.</p>	<p>1. İyi dileklerde bulunma, özür dileme, özel gün kutlamaları vb. durumlarda kullanılan ifadeler (Muö'ore, mu xali giğun, üaite, guriş xelate,) üzerinde durulması önerilmektedir.</p> <p>2. Turizm danışma, seyahat acentesi, resepsiyon, gezi rehberi vb. hizmetlere yönelik bilgi istemeleri beklenmektedir.</p> <p>3. Ulaşım, eğitim, sağlık vb. konuları içeren bilgiler verilmesi beklenmektedir.</p> <p>4. Telefon bağlattırma, telefona sesli mesaj bırakma, telefonla randevu alma vb. konular üzerinde durulmalıdır.</p> <p>5. Geçen hafta sonu, dün, geçen yaz tatili vb. hakkında konuşmalar yapmaları beklenir.</p> <p>6. Şaşkınlık, korku, öfke, sevinç, üzüntü vb. ifadelerin kullanılması beklenmektedir.</p> <p>8. Yol tarifi gibi konularda bilgi ve yönerge vermeleri istenmelidir.</p>

KONUŞMA (Sözlü Anlatım)	
KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR (LAZCA)
<p>1. Konuşmalarında betimlemeler yapar.</p> <p>2. Konuşmalarında sebep sonuç ilişkileri kurar.</p> <p>3. Belli bir konuya ve ortama uygun konuşmalar yapar.</p> <p>4. Alışkanlıkları hakkında bilgi verir.</p> <p>5. Konuşmalarında sıklık bildiren ifadeleri kullanır.</p> <p>6. Bir konu hakkında görüş bildirir.</p> <p>7. Karşılaştırmalar yapar.</p> <p>8. Geleceğe ilişkin planlarını ifade eder.</p> <p>9. İlgi duyduğu bir konu hakkında hazırlanarak sunu yapar.</p> <p>10. Olayları oluş sırasına göre anlatır.</p> <p>11. Kelimeleri doğru telaffuz ederek doğru vurgu ve tonlama ile dinleyicilerle göz teması kurarak sesini doğru kullanarak öz güvenli bir duruşla kısa bir sunum yapabilir.</p>	<p>1. Kişi ve nesnelere betimleyen ifade ve kalıplar üzerinde durulmalıdır.</p> <p>3. Özel davetler vb. konular seçilebilir.</p> <p>4. Beslenme, yaşam biçimi vb. konularda alışkanlıklarından söz etmeleri istenebilir.</p> <p>5. "ordo ordo, a bazi", "ôanda/ iro", "ôoûe" ifadelerini kullanmaları istenmelidir.</p> <p>6. "Ma na viduşunam", "çkimeburi" kalıpları üzerinde durulmalıdır.</p> <p>7. Sıfatların karşılaştırılması (mskva/ beûi, gunêe/ müule, mendra/ yaüini, uça/ kçe, vb.) üzerinde durulmalıdır.</p> <p>8. Gelecek zamanı ifade eden kalıplar (Öume, gendğani, mulun xafûas, mulun tutas, wanas, mewanas) üzerinde durulacaktır.</p> <p>9. Ülke, takım, müzik grubu vb. konular hakkında sunu yapmaları istenecektir.</p> <p>10. Konuşmalarında "ipti, majura, masuma, uüaçxe, eçouris" vb. sözcüklere yer vermesi beklenmektedir.</p>

OKUMA

KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR (LAZCA)
<ol style="list-style-type: none">1. Yazılı yönergeleri anlar.2. Okuduğu metne ilişkin sorulara cevap arar.3. Okuduklarını anlamlandırmada görsellerden yararlanır.4. Güncel veya öğrencilerin ilgi alanına giren konularda kısa gazete ve dergi metinlerini anlar.5. İnternet ve diğer yazılı kaynakları kullanarak bir konu hakkında araştırma yapar.6. Bir konu hakkında araştırma yaparken elde ettiği bilgileri konunun alt başlıkları hâlinde sınıflandırabilir.7. Araştırma yapmak amacı ile internet kullanabilir.8. Okuduğu uzun metni anlamlı parçalara ayırabilir.	<ol style="list-style-type: none">1. Ders kitabı, alıştırma kitabı vb. içeriğinde yer alan çalışma yönergeleri ile oyun kuralları kullanılabilir.2. Seviyeye uygun metinler seçilmelidir.3. Kamuya açık yerlerdeki levha ve tabelalarda yer alan şekil, sembol ve işaretleri anlamaları beklenmektedir.3. Mektup, broşür ve olayları betimleyen kısa gazete makaleleri ile çalışılmalıdır.4. Spor, ünlüler, internet, güncel olaylar vb. konuları içeren haber metinleri ve ilanlar ile çalışılmalıdır.

YAZMA

KAZANIMLAR	AÇIKLAMALAR (LAZCA)
<ol style="list-style-type: none">1. Günlük ilişkilerin gerektirdiği farklı durumlara uygun yazılar yazar.2. Yazılarında kendi yaşantısından ve günlük hayattan örnekler verir.3. Yazılı olarak yol tarifi yapar.4. Geleceğe ilişkin planlarını ifade eden yazılar yazar.5. Yazılarında karşılaştırmalar yapar.6. Lazca alfabeyi doğru kullanır.7. Basit mektup, e-posta, SMS yazar.8. Plan ve görevlerini basit bir şekilde yazar.9. Bir kişiyi tanıtan kısa metinler yazar.10. Basit cümlelerle, konuya uygun kelime ve bağlaçları kullanarak bir metin oluşturur.11. Bir konu ile ilgili bilgileri kullanarak bir broşür hazırlayabilir.12. Broşür hazırlamak amacı ile bilgisayar programları (Power Point, Word, WordArt, Paint gibi) kullanabilir.13. Yazım kurallarını doğru kullanabilir.14. Bağlaçları ve kelimeleri doğru kullanabilir.15. Bir konu hakkında bilgilendirme metni yazabilir.	<ol style="list-style-type: none">1. Davetiye, kişisel yazışmalar, bir davete katılıp katılmayacaklarını ve özürlerini bildiren açıklamalar vb. yazılar yazmaları istenmektedir.3. Bir yerden bir yere nasıl gidileceği konusunda harita ve şehir planlarını kullanarak yazılı açıklama yapmaları beklenmektedir.8. Bireysel etkinliklerini ne zaman ne şekilde yapacaklarını planlamaları, grup çalışmalarında görev ve sorumlulukların dağılımını gösteren kısa notlar almaları istenmelidir.